

GEBIEDSPROFIELEN BINNENSTAD ENSCHEDE

DE PROFIELEN

ENSCHEDE

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING 4

VOORAF 7

1. AANLEIDING EN TOTSTANDKOMING 8

2. DE BINNENSTAD IN PERSPECTIEF 10

3. DIEP GEWORTELD, HOOG GEGROEID 15

4. DE BINNENSTAD IN SAMENHANG 19

5. ZES GEBIEDSPROFIELEN VOOR DE BINNENSTAD 24
- Ontdekkwartier 25
- Lokaalkwartier 30
- Winkelkwartier 34
- Cultuurkwartier 39
- Innovatiekwartier 43
- Uitgaanskwartier 48

6. ROUTEKAART UITVOERING 52

BIJLAGE 56

COLOFON

Dit document is opgesteld door RUIMTEVOLK en het resultaat van een samenwerkingsproces met de gemeente Enschede en andere binnenstadspartners. Het copyright van de beelden, kaarten en foto's berust bij RUIMTEVOLK tenzij anders aangegeven. Hoewel aan de inhoud en samenstelling van dit rapport de grootst mogelijke zorg is besteed, is het mogelijk dat informatie onjuist of onvolledig is. RUIMTEVOLK aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid voor de volledigheid en juistheid van de gegeven informatie. Aan de inhoud van dit rapport kunnen geen rechten worden ontleend. Dit document is niet voor commercieel gebruik.

Versie 2
Datum: mei 2024

Yara Alnashawati
Maaike Postma
Anne Seghers

ENSCHEDE

RUIMTEVOLK

Das Wunder
der Heliane
Zaterdag 30 september

SAMENVATTING

De binnenstad van Enschede is voortdurend in beweging, gedreven door (landelijke) trends zoals online winkelen, maar ook door de groei van de stad Enschede als stad. Dit vraagt om een heldere en stevige positionering van de binnenstad naar de toekomst toe en de verschillende deelgebieden daarbinnen. Om dit te ondersteunen, zijn gebiedsprofielen opgesteld. Deze profielen bieden richting voor de gewenste sfeer, functies en karakter van verschillende gebieden binnen de stad. Ze bevorderen een gezond ondernemersklimaat door investeringen en ontwikkelingen te stroomlijnen. Zo blijft de binnenstad het kloppende hart van Enschede, rekening houdend met haar eigenheid en toekomstige uitdagingen.

Naar 2040 toe groeit Enschede uit naar een volwassen en bruisend stedelijk centrum, omringd door nieuwe woningen die diverse huishoudens aantrekken. De binnenstad straalt steeds meer allure uit met hoogwaardige openbare ruimtes en een groen karakter. Het is een levendige universiteitsstad met innovatieve hubs en aantrekkelijke woon- en werkopties. De uitbreiding aan de noord- en westzijde geeft de binnenstad een hoogstedelijk gevoel met veel groene ruimtes en recreatieve activiteiten. Naast haar reputatie als winkelbestemming biedt Enschede in de toekomst een breed scala aan culturele attracties, waardoor het een populaire bestemming is voor een weekendje weg.
Op basis van huidige kwaliteiten en toekomstige kansen zijn zes gebieden gedistilleerd. Elk gebied kent een eigen karakter, sfeer en identiteit. Alle gebiedsprofielen kennen een gemengd programma, maar de mix is uniek per gebied.

Innovatiekwartier
Het Innovatiekwartier in Enschede ondergaat een transformatie naar een gelaagd en innovatief gebied. Nieuwe elementen worden toegevoegd aan de rijke mix van historische en moderne architectuur. Focus in het gebied ligt op techniek, innovatie en creativiteit. De openbare ruimte kenmerkt zich door een gezonde leefomgeving en door publieksfuncties op strategische plekken krijgt het gebied een stedelijk karakter.

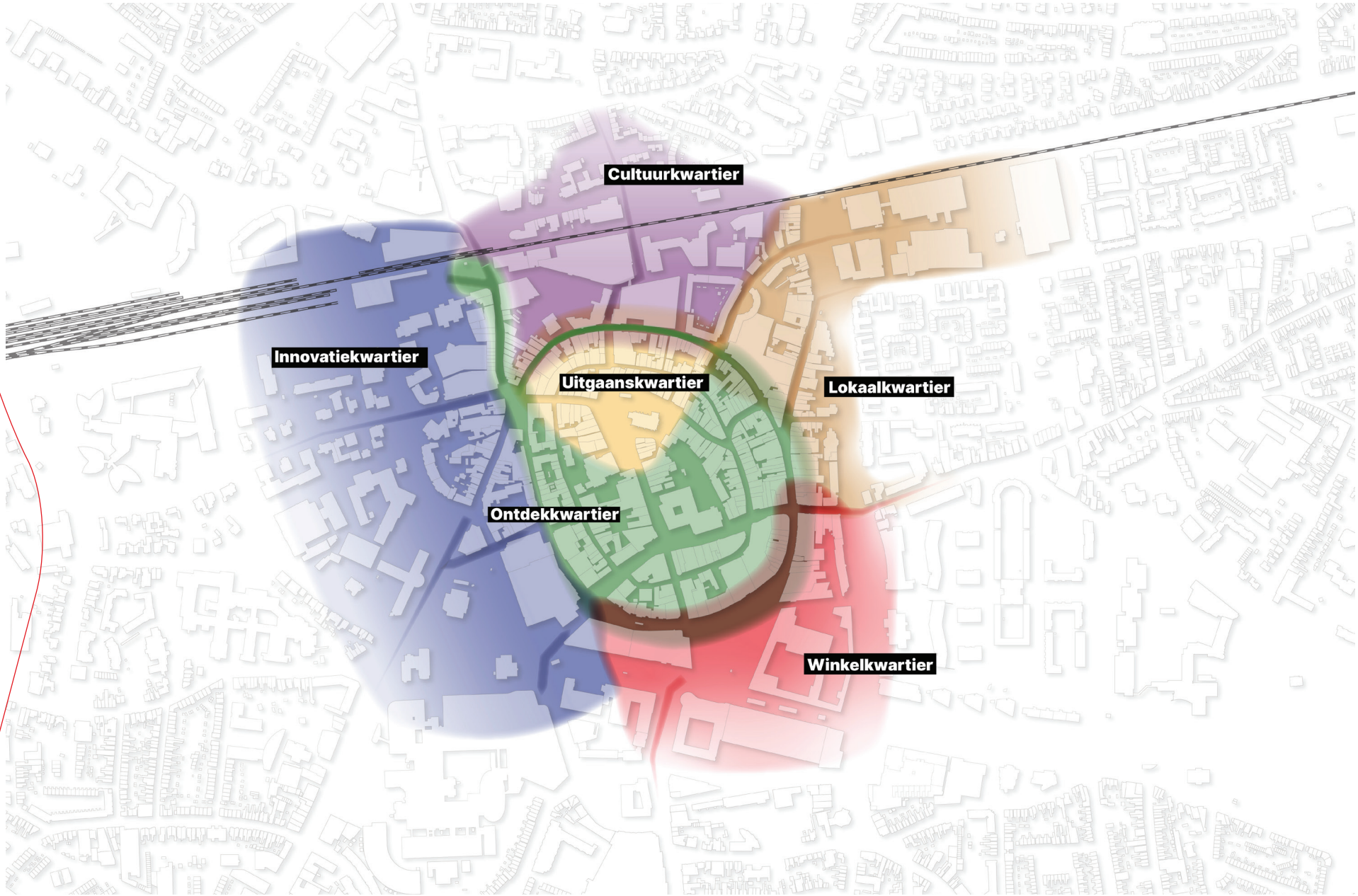
Cultuurkwartier
Dit cultureel dynamische gebied wordt gekenmerkt door hoogwaardige culturele instellingen én ruimte voor opkomende kunstenaars. De publieke ruimte bruist met kunst, muziek en levendigheid dankzij de groeiende diversiteit aan functies, waaronder horeca en publieksfuncties.

Winkelkwartier
Het Winkelkwartier is een modern stedelijk gebied met een mix van moderne en historische architectuur. Het is een detailhandelsgebied met grote internationale modeketens en een levendige markt op het Van Heekplein. Voor de toekomst wordt diversificatie naar (dag)horeca, leisure en wonen op verdiepingen essentieel om het gebied rendabel en aantrekkelijk te houden.

Lokaalkwartier
Het Lokaalkwartier, gelegen aan de noordoostzijde van het stadscentrum van Enschede, is historisch geworteld langs oude uitvalswegen. Van oudsher een centrum van ambacht en handel, evolueert het gebied nu naar een divers stedelijk landschap met wonen, werken, winkels en horeca. De toekomst richt zich op een duurzame, groene levensstijl met ambachtelijke en sociale ondernemingen, terwijl de Performance Factory een bruisend centrum blijft voor kunst, cultuur en bedrijvigheid.

Ontdekkwartier
Het Ontdekkwartier binnen het 'ei' van Enschede staat voor een toekomst vol diversiteit, inclusiviteit, cultuur en innovatie. De stedenbouwkundige structuur van het 'ei' wordt beter leesbaar en biedt ruimte voor uitbreiding van kunst, unieke detailhandel, nieuwe horecaconcepten en creatieve werkplekken.

Uitgaanskwartier
Het Uitgaanskwartier, rondom de Oude Markt, heeft een diepgewortelde historie en is de ontmoetingsplek voor bewoners, studenten en bezoekers. De sfeer blijft ook in de toekomst levendig met terrassen en evenementen. De focus ligt op nieuwe (horeca) concepten, het opwaarderen van verouderde gevels en studie- en werkplekken op verdiepingen.

Cultuurkwartier
Innovatiekwartier
Uitgaanskwartier
Lokaalkwartier
Ontdekkwartier
Winkelkwartier

adas

VOORAF

Met trots presenteren wij u de gebiedsprofielen voor de binnenstad van Enschede. Dit document markeert een belangrijke stap in de ontwikkeling van ons centrum. Het is een product van en voor de stad en het resultaat van een nauwe samenwerking tussen de gemeente en diverse andere binnenstadspartners. In dit document werpen we niet alleen een blik op het heden, maar kijken we vooral vooruit naar de toekomst van onze dynamische stedelijke binnenstad.

De binnenstad van Enschede verandert voortdurend. Gedreven door zowel lokale als nationale trends. Van de opkomst van online winkelen tot de groei van de stad zelf. Het zijn dergelijke ontwikkelingen die vragen om een heldere visie en een doordachte strategie. De Gebiedsprofielen bieden precies dat: een kompas om de binnenstad te positioneren en te ontwikkelen tot een bloeiend en toekomstbestendig stadscentrum.

Dit document neemt u mee op een reis door de zes karakteristieke gebieden die samen de binnenstad van Enschede vormen. Van het bruisende Uitgaanskwartier tot het grensverleggende Innovatiekwartier. Elk gebied heeft zijn eigen unieke identiteit en potentieel. Met de Gebiedsprofielen streven we ernaar om deze identiteit te versterken en te benutten. Terwijl we tegelijkertijd inspelen op de behoeften van de groeiende stad.

De totstandkoming van deze profielen was een gezamenlijke inspanning, met de betrokkenheid van een diverse groep binnenstadspartners. Van bewoners en ondernemers tot culturele instellingen en vastgoedpartijen. Iedereen heeft zijn stem laten horen. Dit illustreert niet alleen de betrokkenheid bij de binnenstad, maar ook de gezamenlijke wens om te werken aan de toekomst van Enschede.

Als we vooruitkijken naar 2040, zien we een stad die verder uitgroeit tot een levendig en divers stedelijk centrum. Met hoogwaardige voorzieningen, groene openbare ruimtes en een bloeiend cultureel leven. De binnenstad is een magneet voor bewoners, bezoekers en ondernemers. De Gebiedsprofielen vormen de bouwstenen voor deze toekomst, waarbij elke stap zorgvuldig is overwogen.

Enschede maken we samen. En daar hebben we u dan ook hard bij nodig. We nodigen u daarom uit om dit document te verkennen en uzelf onder te dompelen in de toekomst van de binnenstad van Enschede. Samen bouwen we aan een bruisend centrum dat trots is op zijn verleden en klaar is voor de uitdagingen van morgen.

Jeroen Diepemaat
Wethouder Stadsdeel Centrum

1. AANLEIDING EN TOTSTANDKOMING

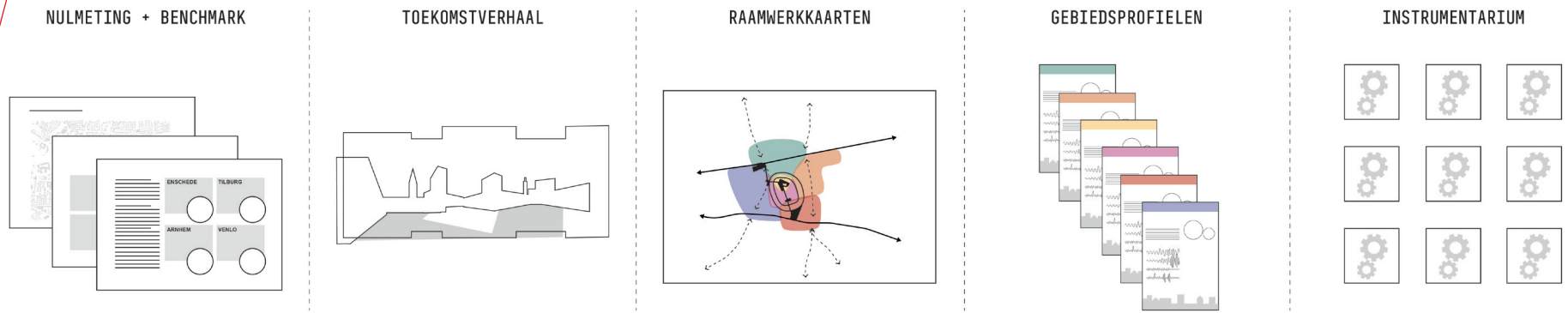
Met de Ambitie- en Actieagenda Binnenstad heeft Enschede een duidelijke koers uitgezet over hoe ze als stad aan de binnenstad wil werken. Een speerpunt hierin was het ontwikkelen van gebiedsprofielen voor de binnenstad. Voortbouwend op het Actieplan Binnenstad en aansluitend op de Ontwikkelagenda Economie 2040 zijn de gebiedsprofielen te zien als een leidraad waarlangs Enschede haar binnenstad kan ontwikkelen; een leidraad die gezamenlijk ontwikkeld én gedragen wordt door binnenstadspartijen. Met de kwaliteitslag die dit in de binnenstad gaat brengen werken we aan een 'Aantrekkelijk Enschede'.

De afgelopen maanden is met een grote en diverse groep binnenstadspartijen gewerkt aan het vormgeven van deze gebiedsprofielen. De opkomst, inbreng en het enthousiasme van deelnemers was enorm. Dit laat des te meer zien dat veel mensen de kwaliteiten van de stad waarderen en graag bijdragen aan de versterking naar de toekomst. Dat de binnenstad van Enschede een plek is om trots op te zijn en dat mensen hun schouders eronder willen zetten om te zorgen dat dat in de toekomst ook zo blijft.

De gebiedsprofielen geven enerzijds een binnenstadsbrede blik op de toekomst: wat voor binnenstad wil Enschede zijn? Welke ambities leven er? Anderzijds zijn de gebiedprofielen een stevig handvat voor de beoogde sfeer, kwaliteiten en ruimtelijk-programmatische keuzes per deelgebied. Dit biedt houvast bij bijvoorbeeld (her)ontwikkelingen en het toebedelen van functies, branches en formules.

Leeswijzer

Dit document start met het duiden van de urgentie: waarom is het belangrijk voor de binnenstad van Enschede om gebiedsprofielen te hebben? Hiertoe wordt de binnenstad van Enschede in perspectief geplaatst: welke ontwikkelingen komen op de binnenstad af? Welke zaken gaan goed en waar is verbetering noodzakelijk of gewenst. Vervolgens omschrijft hoofdstuk 3 het toekomstverhaal voor de Enschedese binnenstad. Dit omvat een overkoepelende visie op de toekomst van de binnenstad: het schetst waar Enschede idealiter staat over pakweg 15 jaar. Dit is vervolgens uitgewerkt in drie raamwerkkaarten. Deze kaarten geven inzicht in de grote structuren in de stad op het gebied van groen, programma (functies), mobiliteit en openbare ruimte. Hoofdstuk 4 is waar dit document om draait: de gebiedsprofielen. In de gebiedsprofielen zijn de ambities uit het toekomstverhaal concreet vertaald per deelgebied en is aangegeven welke acties nodig zijn om deze ambities te verwezenlijken. Het laatste hoofdstuk beschrijft de stappen richting uitvoering: hoe wordt er de komende jaren gewerkt aan de realisatie van deze acties?

Overzicht van de verschillende stappen en producten die aan de orde komen.

Totstandkoming gebiedsprofielen

De binnenstadsprofielen zijn in samenspraak met een grote en diverse groep partners van de binnenstad tot stand gekomen. In de periode van september 2023 tot maart 2024 hebben een drietal Binnenstadslabs plaatsgevonden. Tijdens de binnenstadslabs was een brede vertegenwoordiging uit de stad aanwezig: van bewoners en studenten tot ondernemers en van onderwijs- en culturele instellingen tot vastgoedpartijen (voor een volledig overzicht zie bijlage). Samen hebben ze nagedacht over de binnenstad van de toekomst. In het eerste binnenstadslab stond het toekomstverhaal centraal. Deelnemers dachten na over een overkoepelend en wervend verhaal van en voor de toekomst van Enschede. Het tweede binnenstadslab stond in het teken van de raamwerkkaarten en een eerste aanzet van de gebiedsprofielen. In het laatste lab hebben de deelnemers verschillende gebiedsprofielen nog eens onder de loep genomen en deze aangescherpt. Al met al waren het inspirerende bijeenkomsten waar enthousiasme is ontstaan om verder aan de slag te gaan met de uitvoering van de gebiedsprofielen.

Impressie van binnenstadslabs #4

Impressie van binnenstadslabs #1, #2 en #3

2. DE BINNENSTAD IN PERSPECTIEF

HET HOE EN WAAROM VAN DE GEBIEDSPROFIELEN

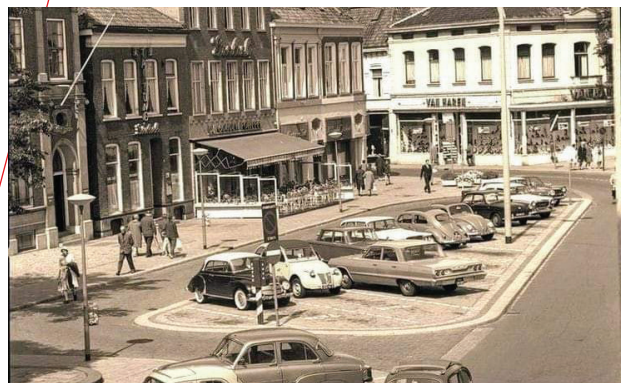
De binnenstad van vroeger én die van de toekomst
Het is nauwelijks voor te stellen, maar nog geen vijftig jaar geleden domineerde de auto nog het beeld op de Oude Markt. Ook de Kalanderstraat en de Korte Hengelosestraat hadden een heel andere functie en uitstraling dan nu het geval is: er werd geflaneerd en het was 'zien en gezien worden'. Dat de binnenstad verandert, is dus van alle tijden. De ontwikkelingen in de Enschedese binnenstad staan niet stil, ook nu niet. Dit geldt overigens niet alleen voor Enschede: overal in Nederland hebben binnensteden te maken met veranderende omstandigheden.

Een belangrijke ontwikkeling vormen de verschuivingen in het winkellandschap. Mensen kopen steeds vaker en steeds meer zaken online. Hierdoor is in binnensteden een omslag te zien van 'place to buy' naar 'place to be': beleving, ervaring en ontmoeting worden steeds belangrijker voor de aantrekkelijkheid van de Enschedese binnenstad. Daarnaast groeit Enschede de komende jaren door naar een stad met ruim 170 duizend inwoners. Een groot deel van deze groei zal landen in het gebied direct rondom de binnenstad, bijvoorbeeld in de spoorzone Hengelo - Enschede (SHE), de Kopboulevard en Centrumkwadraat.

Hierdoor zullen steeds meer mensen in de toekomst van de binnenstad gebruik maken: de betekenis en de relevantie van de binnenstad zal toenemen. Tegelijkertijd leveren deze ontwikkelingen ook nieuwe 'trekkers' op, aan de randen of zelfs buiten je binnenstad. Er komen meerdere interessante en gemixte plekken bij in Enschede: hoe zorg je dat de binnenstad het hart van de stad blijft?

Om hierop een antwoord te geven zijn de gebiedprofielen opgesteld: ze zijn een handvat om bewust te werken aan een binnenstad die Enschede wil zijn en verdient. De gebiedsprofielen geven richting aan de gewenste sfeer, de functies en het karakter van een gebied. Daarbij is voortgebouwd op de gelaagdheid die reeds te vinden is in de Enschede binnenstad: het 'ei' (het Middeleeuwse ovalen stratenpatroon dat de kern van de binnenstad omringt) vormt daarin een belangrijke basis, maar ook de creativiteit en innovatie die de stad Enschede kenmerkt, kleurt de gebiedsprofielen.

De gebiedsprofielen ondersteunen ook een gezond ondernemersklimaat: ze maken scherp waar en welke investeringen gewenst zijn. Maar ook biedt het houvast bij het maken van keuzes over welke ontwikkelingen en functies waar passen. Dit voorkomt enerzijds een lappendeken aan initiatieven en projecten, maar ook voorkomt het onnodige concurrentie. De gebiedsprofielen zetten immers in op het vergroten van de diversiteit aan gebieden, aanbod en doelgroepen, waardoor de koek groter wordt.

Oude Markt
Historische foto's (bron: beeldbank Enschede)

Kalanderstraat - Langestraat

Korte Hengelosestraat

Kortom, de gebiedsprofielen geven handvatten om in te spelen op belangrijke trends en ontwikkelingen, vertrekkend vanuit de eigenheid van de stad. Dit, zodat de binnenstad ook in de toekomst het visitekaartje van Enschede blijft.

TRENDS

Van place to buy naar place to be en to meet
Gestuwd door e-commerce veranderen winkelgebieden in toenemende mate van place to buy naar place to be en place to meet. De focus verschuift van winkelen naar beleven en ervaren en de binnenstad als verblijfs- en ontmoetingsplek. Concreet betekent dit dat de rol van retail kleiner wordt, en andere functies zoals wonen, werken, onderwijs, cultuur en leisure belangrijker worden. Er treedt meer functiemenging op en wordt steeds meer geïnvesteerd in het onderscheidend vermogen, waarbij een hoogwaardige inrichting van de openbare ruimte steeds belangrijker wordt.

Wonen in en om de binnenstad
De ambitie van de gemeente Enschede is om te groeien naar een stad met ruim 170.000 inwoners en een hoogstedelijk karakter. De focus ligt hierbij op het vasthouden van jonge talenten. De gemeente ziet een belangrijke rol voor het Centrumkwadraat, dit gebied biedt jonge mensen een dynamisch, stedelijk en divers milieu dichtbij de binnenstad en op loopafstand van het treinstation.

SHE: SPOORZONE HENGELO - ENSCHEDE

Hier komen stedelijke dynamiek, mobiliteit en toptechnologie samen met ontspanning en landschap.

PERFORMANCE FACTORY

De Performance Factory is een bruisende plek voor onderwijs, kunst, cultuur, sport en ondernemerschap.

CONNECT- U

Connect-U is een unieke Stadscampus in het hart van Enschede, met inspirerende werk- en studieplekken en een prettige woonomgeving.

De stand van de binnenstad anno 2023
Alvorens een stip aan de horizon wordt gezet met het toekomstbeeld in het volgende hoofdstuk is het goed om stil te staan bij de binnenstad van nu. Wat gaat er goed? Wat kan er beter? Aan het begin van dit traject is een uitgebreide analyse gemaakt over de huidige stand van de binnenstad. De hele analyse is terug te lezen in de bijlage: Nulmeting en Benchmark. Hieronder volgen de belangrijkste conclusies.

→ De geschiedenis van Enschede is rijk en gelaagd. Er zijn veel aanknopingspunten om het verhaal van de stad te vertellen. Tot halverwege de 19e eeuw bestond de binnenstad van Enschede uit een grachtengordel. In 1862 is de gracht gedempt, maar het stratenpatroon is nog altijd herkenbaar. Vanwege de vorm van deze voormalige grachtengordel wordt dit ook wel het 'ei' genoemd. Het 'ei' is een herkenbaar patroon en biedt mogelijkheden om de structuur van de binnenstad beter leesbaar te maken, zowel in openbare ruimte als in programmatische invulling.

→ De binnenstad kent een sterke mix aan functies, van winkelen, horeca, wonen, werken en recreatieve voorzieningen. De afgelopen jaren is er flink geïnvesteerd in de binnenstad en dit werpt zijn vruchten af. Enschede is ook uniek in de regio als het gaat om het culturele aanbod. Hier liggen kansen om dit nog beter uit te dragen en in de schijnwerpers te zetten.

→ Het verzorgingsgebied van de binnenstad is groot in de regio. Met name bij de Duitse bezoeker is de binnenstad in trek. Toch kent de binnenstad relatief weinig overnachtingsplekken, hier liggen kansen om bezoekers van buiten de regio te trekken en voor langere tijd te boeien in de stad.

→ Enschede is een studentenstad en huisvest niet alleen de Technische Universiteit Twente, maar ook het Saxion, ROC van Twente en Artez. Toch staat de stad niet bekend om het bruisende studentenleven. Hier liggen kansen om techniek, innovatie en creativiteit meer zichtbaar te maken in de stad en dit herkenbare profiel ook naar buiten toe te communiceren.

Winkelen, cultuur, wonen en werken: verschillende functies komen samen in de binnenstad (bron: eigen beeldmateriaal)

Het aanbod is divers en cultuur is goed vertegenwoordigd (bron: eigen beeldmateriaal)

Potentie voor techniek, innovatie en creativiteit als uithangbord (bron: eigen beeldmateriaal)

→ Enschede is met ruim 160.000 inwoners de grootste stad van Overijssel en heeft een uniek profiel door de combinatie van de regionale functie, de ligging in het Twents landschap, de Universiteit, Saxion en ARTeZ. De stedelijke uitstraling en profilering naar buiten toe die passen bij een groeiende stad van deze omvang en een universiteitsstad ontbreekt. Er ligt een grote kans en momentum om dit stedelijke profiel te laten groeien en de bescheidenheid te laten varen.

De binnenstad kent mooie en beschutte plekken in de openbare ruimte (bron: eigen beeldmateriaal)

→ Enschede kent een mooie aaneenschakeling van stadsruimten van het Stationsplein tot het Van Heekplein. Op een heel aantal plekken is de verblijfskwaliteit op orde, andere plekken behoeven opwaardering. Daarnaast liggen er kansen om een dwaalnetwerk in de stad te creëren. Het 'ei' leent zich hier uitstekend voor. Eenduidige bestrating, een familie aan inrichtingselementen, groenstructuren en een opgeruimde inrichting kunnen hierbij helpen.

→ Vergroening is een belangrijke opgave in het licht van klimaatverandering en klimaatadaptatie. Enschede kent een aantal sterke groene structuren, maar in het centrum is vergroening vooral een opgave.

→ Veiligheid is een belangrijke opgave in Enschede. Op sommige plekken laat de ervaren veiligheid te wensen over. Om de sociale veiligheid op straat te verbeteren, is het belangrijk om de 'ogen op straat' te vergroten.

→ De binnenstad is zeer goed bereikbaar met de auto en het openbaar vervoer. Ook per fiets is de bereikbaarheid op orde. In de binnenstad is de fiets overal welkom, dit kent ook een keerzijde door de vele geparkeerde fietsen in de openbare ruimte. Er kan letterlijk en figuurlijk ruimte worden gemaakt op straat.

OUTLET STORE
L'ten Cate
DILLE
50% KORTING

3. DIEP GEWORTELD, HOOG GEGROEID

TOEKOMSTVERHAAL 2040

Het toekomstverhaal 2040 beschrijft een voorstelbare toekomst voor de binnenstad van Enschede. Het is een overkoepelend en wervend verhaal dat als basis dient voor de raamwerkkaarten en gebiedsprofielen. Dit toekomstverhaal is geschreven vanuit 2040, alsof de ambities al realiteit geworden zijn.

DIEP GEWORTELD, HOOG GEGROEID

In 2040 is Enschede uitgegroeid tot een volwassen en stedelijk hart in een verbonden regio. De jas van bescheidenheid heeft de stad van zich afgegooid. In de jaren '20 werden er in de directe omgeving van de binnenstad veel woningen bijgebouwd. De woningen voor studenten, één- en tweepersoonshuishoudens, senioren en starters vormden een nieuwe schil rondom het 'nest'. Tegelijkertijd is de geschiedenis en het erfgoed van de stad de smaakmaker van de stad gebleven. Door de nieuwe architectuur van de jaren '20 is juist een nieuwe laag toegevoegd aan het rijke verhaal van de stad. Die nieuwe laag is in architectuur en opzet dan ook duidelijk herkenbaar, het heeft echt wat toegevoegd aan de stad. Een nieuw architectonisch icoon heeft de stad op de kaart gezet.

De binnenstad van Enschede heeft in 2040 allure. De openbare ruimte heeft een flinke kwaliteitsslag gekregen en daarmee is het 'ei' als herkenbare structuur weer in ere hersteld. Grote delen van het 'ei' hebben zich ontwikkeld tot interessante straatjes met een lokaal karakter. Hier vind je de interessante boutiques, kleine winkeltjes, ateliers en gezellige koffietentjes. De wegvindbaarheid is verbeterd en tegelijkertijd blijft er voor bezoekers steeds wat nieuws te ontdekken in de stad. De binnenstad heeft een groen karakter, groene daken, groene gevels en robuuste boomstructuren maken dat het hitte-eiland effect is verminderd en de verblijfskwaliteit juist flink is toegenomen. Het is goed toeven in de binnenstad, ook als je geen drankje bestelt op het terras ben je welkom om hier te verblijven. De binnenstad is de huiskamer van Enschede.

Enschede is in 2040 een bruisende en levendige universiteitsstad. De doorgroeimogelijkheden voor zowel wonen áls werken zijn met beide handen aangegrepen. De Universiteit Twente is zichtbaar aanwezig in de binnenstad. Studieplekken, innovatiehubs, dynamische werkplekken voor start-ups en nieuwe musea zijn een toevoeging aan de stad. Er is daarnaast een heel ecosysteem ontstaan rondom technisch talent. Op die manier weet Enschede in 2040 jonge professionals aan zich te binden.

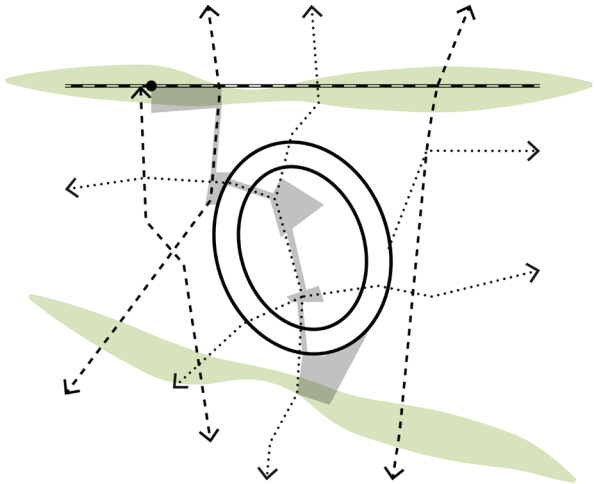
De binnenstad van Enschede is de afgelopen jaren flink gegroeid. Aan de noord- en westzijde van de binnenstad zijn er veel woningen bij gekomen. Dit nieuwe deel van de stad voelt echt als een hoogstedelijk onderdeel van het centrum. In de openbare ruimte is veel ruimte voor groen, maar ook stedelijke sport- en spelactiviteiten zijn hier te vinden.

Nog altijd staat Enschede in de EU-regio bekend als winkelcentrum van de regio. Maar de stad is veel meer dan een openlucht shopping mall. Bezoekers komen naar de stad voor een dagje uit. Winkelen in het lage-, midden- en hogere segment, de vele theaters en bioscopen en het culinaire aanbod maken een bezoek aan Enschede een ware belevenis. Naast de reuring van de activiteiten weten de binnenstadbewoners nog voldoende rustige plekjes te vinden. Groene pleintjes en speelplekken in de openbare ruimte dragen daaraan bij. Daarnaast zijn de binnentuinen een oase van rust in een levendige binnenstad. De veiligheid is de laatste jaren flink verbeterd door het juiste programma op de juiste plek en meer ogen op straat.

Enschede staat steeds vaker in de boekjes als stad voor een gezellig weekendje weg. De binnenstad heeft toeristen veel te bieden, maar het aanbod van Enschede als geheel en de regio maakt het nog interessanter. Het Roombeek cultuurcluster met Rijksmuseum Twenthe en de museumfabriek zijn door de aanloopstraten goed verbonden met de binnenstad. Als bezoekers een weekend blijven, pakken zij ook vaak de fiets naar de omgeving. Enschede is geworteld in en verbonden met het Twentse coulisselandschap.

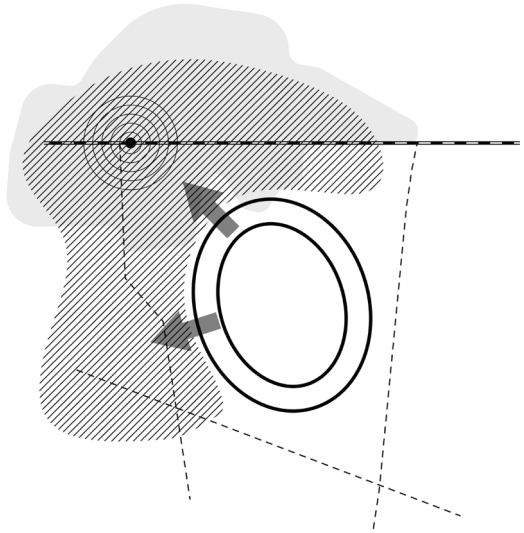
VIJF PIJLERS VOOR ENSCHEDE IN 2040

Uit het toekomstverhaal zijn een aantal pijlers te destilleren. De vijf pijlers kennen elk een eigen focus en zijn vervolgens thematisch uitgewerkt in ambities. De pijler 'binnenstad met allure' gaat over de openbare ruimte. In de pijler 'binnenstad maakt de sprong' worden ambities op het gebied van nieuwbouw, groei en wonen uitgelicht. 'Binnenstad met divers programma' gaat in op het programma van de binnenstad. In de pijler 'Binnenstad als uithangbord voor innovatie, techniek en creativiteit' worden ambities uitgewerkt om het TIC profiel nog sterker vorm te geven. De laatste ambitie 'binnenstad geworteld en verbonden' gaat over de relevantie van de binnenstad naar de regio en de rijke geschiedenis.

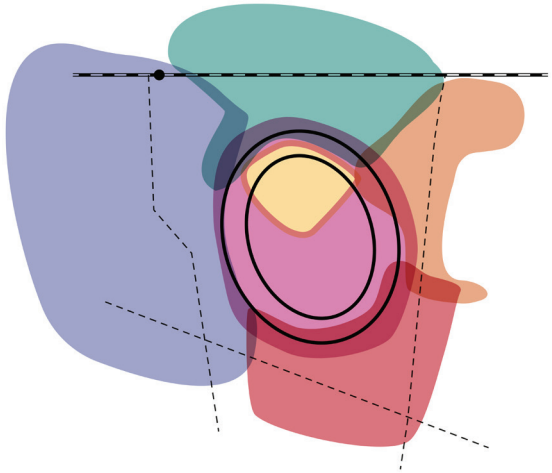
1. Binnenstad met allure

→ De openbare ruimte is eenduidig, herkenbaar, schoon, heel en veilig.
→ Het 'ei' is een herkenbaar patroon in de openbare ruimte en inrichting.
→ Binnenstad is een prettige verblijfsplek, met mogelijkheden om te verblijven zonder te consumeren.
→ De geschiedenis van de stad wordt verteld en uitgedragen, bijvoorbeeld door het aanlichten van historische panden of plekken van culturele betekenis.
→ Robuuste groenstructuren vormen de groene basis van de binnenstad. Ze zijn van hoge kwaliteit en dragen bij aan wegvindbaarheid en gaan hittestress tegen.
→ Naast het versterken van de robuuste groenstructuren liggen er mogelijkheden om lokaal en op straatniveau te vergroenen.
→ De plint (gevel op de begane grond) is van hoge kwaliteit en draagt bij aan de beoogde sfeer op straat.

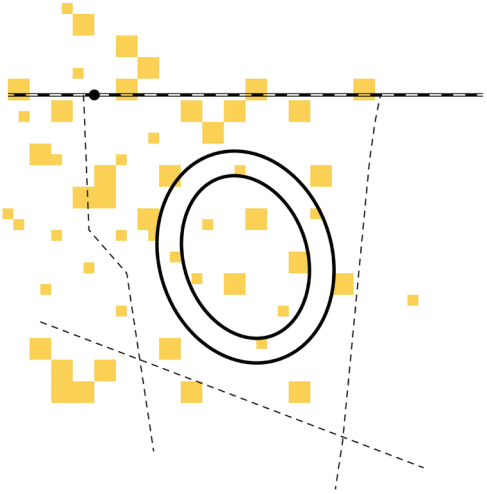
2. Binnenstad maakt de sprong

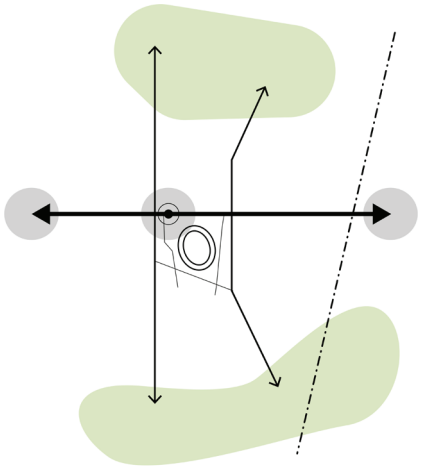
→ De sprong over het 'ei' en het spoor maken van Enschede een volwassen en hoogstedelijk hart.
→ Nieuwbouw rondom het 'ei' en het 'nest' voegen een nieuwe laag toe aan de historische lagen van de stad.
→ Spraakmakende, goede en stedelijke architectuur zet Enschede op de kaart.
→ Woningen voor studenten, één- en tweepersoonshuishoudens, starters en gezinnen worden in en om de binnenstad toegevoegd.
→ Het station speelt een belangrijke rol in de toegankelijkheid van het centrum. Daarnaast is er ruimte voor (nieuwe) concepten voor deelmobiliteit.

3. Binnenstad met divers programma

→ De straten in het 'ei' kennen een aaneengesloten binnenstadsprogramma met interessante boutiques, (kleine) winkeltjes, ateliers en gezellige koffietentjes.
→ Een krachtig dwaalnetwerk met een afwisseling aan verrassende straten, pleinen en functies maken de stad blijvend interessant.
→ De binnenstad heeft 'ogen op straat' door het toevoegen van publieksfuncties op de begane grond. Dit draagt bij aan het gevoel van veiligheid.
→ Groene pleintjes en speelplekken zijn ontmoetingspunten voor bewoners en bezoekers.
→ De binnenstad kent voldoende ruimte om prettig te wonen in de binnenstad, passende woningtypologieën (voor kleinere huishoudens en ouderen).

4. Binnenstad als uithangbord voor techniek, innovatie en creativiteit

→ Studieplekken, innovatiehubs, dynamische werkplekken voor start-ups vormen een ecosysteem voor technologie en innovatie.
→ Universiteit Twente is zichtbaar aanwezig in de binnenstad, wat de stedelijke dynamiek in en om de binnenstad versterkt.
→ Innovaties en creaties van verschillende onderwijsinstellingen zijn zichtbaar en toegankelijk in de stad.
→ Het rauwe randje kleurt de stad: de creatieve broedplaatsen zijn een bron van inspiratie.
→ De binnenstad biedt doorgroeimogelijkheden voor zowel wonen en werken.
→ Kunst en cultuur zijn zichtbaar in de openbare ruimte en moderne architectuur draagt bij aan het technisch en innovatief profiel van de stad.
→ Het culturele programma en alle evenementen kennen een heldere samenhang en dragen bij aan het gezicht van Enschede naar buiten toe, zowel lokaal als regionaal en nationaal.

5. Binnenstad regionaal geworteld en verbonden

→ De aanloopstraten vormen een waardig welkom van de binnenstad. Ze vormen een natuurlijke verbindingen naar de binnenstad en een geleidelijke en aantrekkelijke overgang naar de binnenstad.
→ Een volwaardig cultureel en culinair aanbod maken een bezoek aan Enschede de moeite waard voor de Nederlandse toerist.
→ Het Enschedese erfgoed maakt de binnenstad tot een gewortelde en gekoesterde plek.
→ Enschede is dé winkelstad van de regio, ook voor de Duitse bezoekers.
→ De binnenstad kent goede verbindingen naar het Roombeek cultuurcluster, het Rijksmuseum Twenthe, de museumfabriek en het Twents coulisselandschap.

4. DE BINNENSTAD IN SAMENHANG

EEN RUIMTELIJK EN PROGRAMMATISCH RAAMWERK

De gebiedsprofielen leggen de basis voor het werken aan de Enschedese binnenstad. De verschillende deelgebieden zijn echter onlosmakelijk met elkaar verbonden. De binnenstad is immers één gebied, met verschillende kleuren en accenten. Om de samenhang te borgen en de eenheid op het gebied van groen, openbare ruimte en mobiliteit te benadrukken, zijn in dit hoofdstuk drie raamwerkkaarten opgenomen. Per raamwerkkaart is aangegeven wat de koers is. De raamwerkkaarten vormen de paraplu waaronder de gebiedsprofielen zijn uitgewerkt.

RAAMWERK GROEN

Inzet naar de toekomst

→ Versterken en ontwikkelen van de stedelijke hoofdgroenstructuur en de primaire groenstructuren tot robuuste groenstructuren. Deze hebben bij voorkeur - en waar mogelijk - beplanting in de volle grond. Deze structuren dragen bij aan het terugdringen van klimaatstress en hitte-eiland effect.

→ Versterken van de secundaire groene verbindingen, als aanvulling op de robuuste groenstructuren. Dit gaat om kleinschalige vergroening zoals gevelgroen, groene plantenbakken en groene daken.

→ Verkennen van de mogelijkheden om kabels en leidingen in de ondergrond te ordenen wanneer de straat open gaat.

→ Creëren van prettige verblijfsplekken waar bezoekers kunnen verblijven zonder te consumeren, passend bij de sfeer en identiteit van het betreffende gebiedsprofiel. Randvoorwaarde hiervoor is dat de sociale veiligheid is gewaarborgd, bijvoorbeeld door voldoende 'ogen op straat'.

→ Mogelijkheden creëren om ook op kleiner schaalniveau te vergroenen, binnen het karakter van het gebiedsprofiel.

→ Inzetten op goed en regulier beheer van de groene structuren en openbare ruimte in de binnenstad, om de kwaliteit ook naar de toekomst te borgen.

→ Mogelijkheden om water in de stad te brengen onderzoeken, dit om de beleving en de identiteit van de openbare ruimte te versterken, bijvoorbeeld op een plein.

→ Zoeken naar mogelijkheden om groene verblijfsplekken te creëren, juist op plekken waar de komende jaren nieuwe woningen worden gebouwd in en om de binnenstad.

RAAMWERK OPENBARE RUIMTE

Inzet naar de toekomst

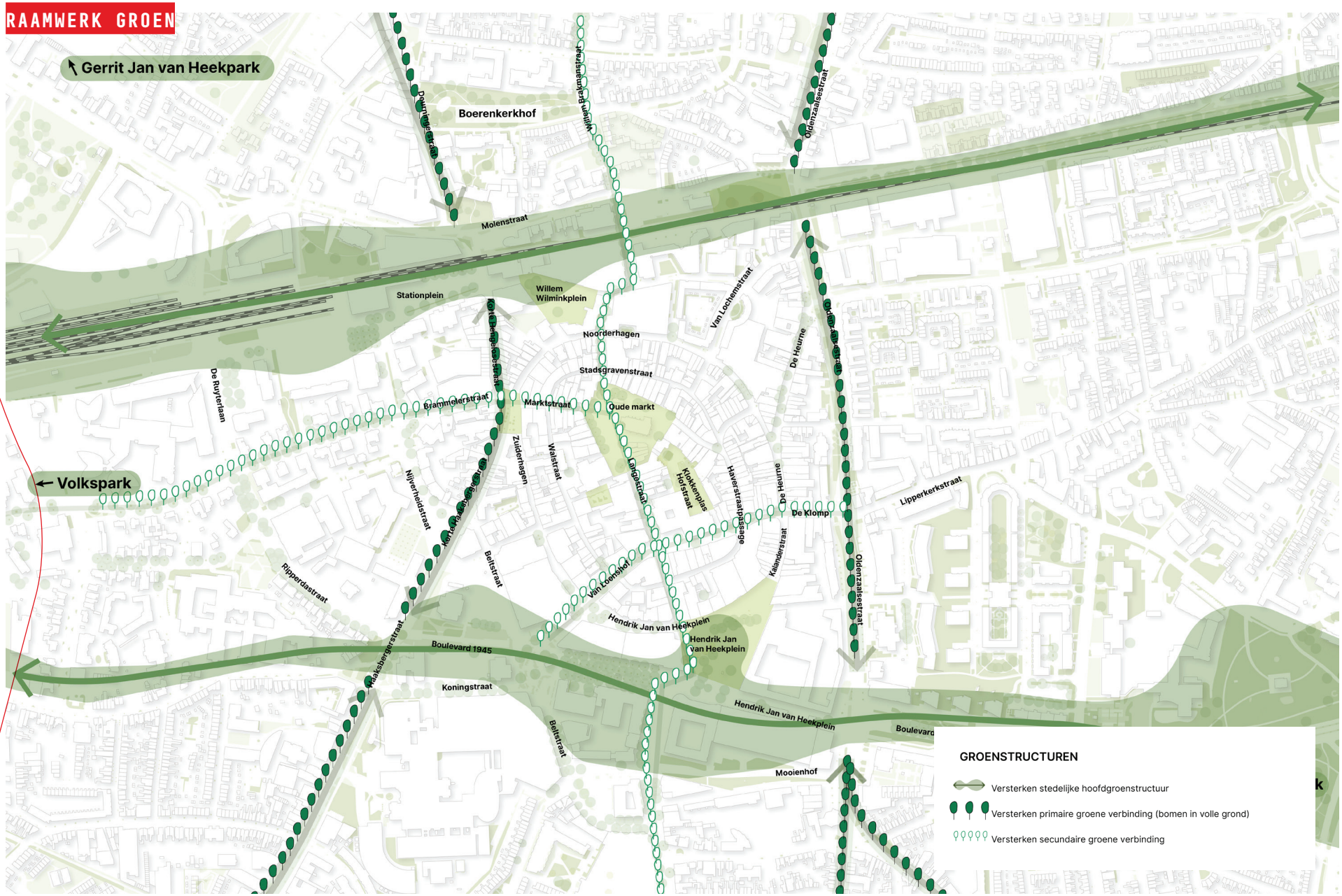
→ Versterken van het wandelnetwerk tussen het station en het Van Heekplein en de twee cirkels van het 'ei', door in te zetten op een herkenbare openbare ruimte en een beleefbaar programma op de begane grond, passend bij het gebiedsprofiel. De wegvindbaarheid wordt hiermee verbeterd en de binnenstad aantrekkelijker.

→ Concentreren van functies in de bestaande aanloopstraten in de directe omgeving van de binnenstad. En daarmee inzetten op cruciale schakels - tussen de aanloopstraten en de entrees van de binnenstad - op een gevulde begane grond met programma en goede openbare ruimte, dit moet bijdragen aan de vindbaarheid van de binnenstad.

→ Herinrichting van de logische verbindingsroutes richting de binnenstad waar nodig, zodat de binnenstedelijke sfeer al voelbaar is. De logische verbindingsroutes dragen bij aan de vindbaarheid van de binnenstad.

→ Aanleggen of aanvullen van het kwalitatief wandelnetwerk met een hoogwaardige en goed toegankelijke openbare ruimte met binnenstedelijke sfeer, in bestrating en inrichting.

RAAMWERK GROEN

→ Verbeteren van de entrees op de kruispunten tussen het 'ei' en de aanloopstraten, dit zijn cruciale schakels in het stedelijk netwerk van de stad.

→ Verleiden van fietsers om doorfietsroutes buitenom de binnenstad te gebruiken wanneer zij geen bestemming hebben in de binnenstad. Binnen het 'ei' en het 'nest' doorgaand fietsverkeer ontmoedigen.

→ Mogelijkheden verkennen om fietsparkeren in de openbare ruimte te minimaliseren. De (hoofd) fietsroutes vanuit de stad die naar de binnenstad leiden laten eindigen in een (inpandige) fietsparkeerplek.

→ Opstellen van een verlichtingsplan binnenstad om de openbare ruimte ook in de avonduren een prettige plek te laten zijn en de wegvindbaarheid te ondersteunen.

RAAMWERK PROGRAMMA

Inzet naar de toekomst

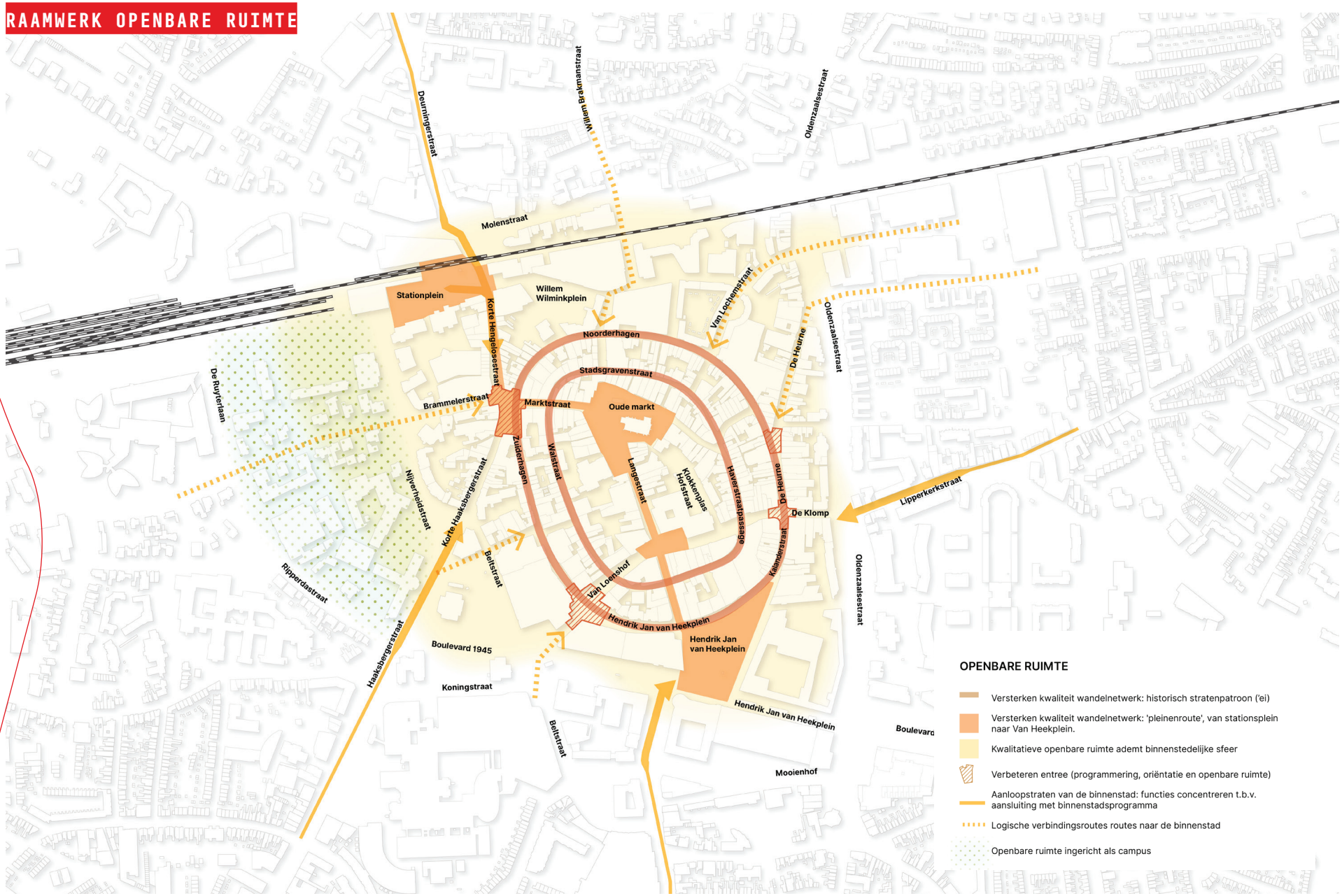
→ Opdelen van de binnenstad in zes kwartieren, elk met een eigen karakter en identiteit. Alle gebiedsprofielen kennen een gemengd programma, maar de mix is uniek per gebied. Zo is het mogelijk dat in een gebied een bepaalde functie dominanter is dan andere functies.

→ Inzetten op groei van binnenstadsfuncties en -sfeer in westelijke richting. Dat is de plek waar de komende jaren veel ontwikkelingen plaatsvinden en waar de dynamiek groeit.

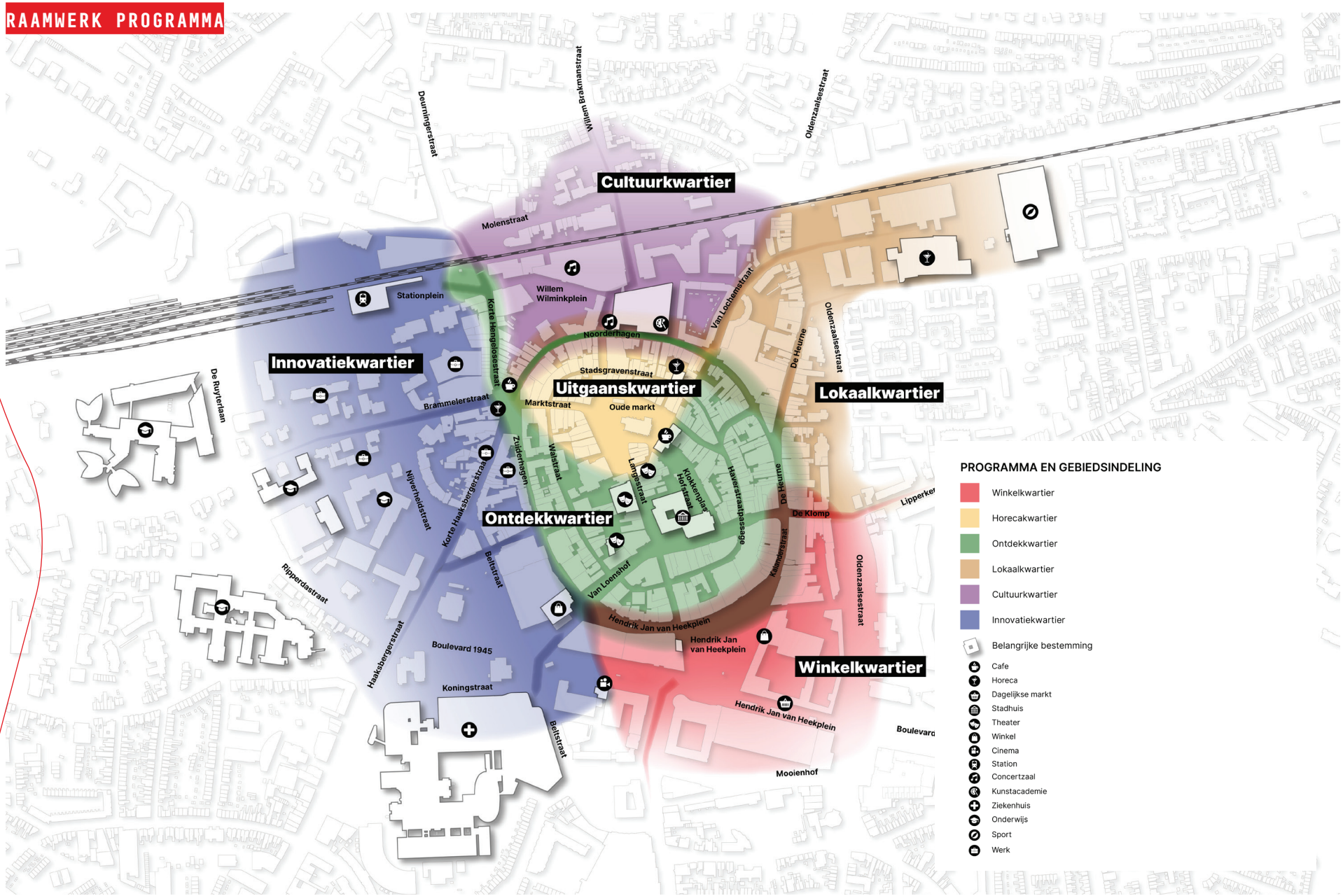
→ Borgen van een goede spreiding van de belangrijke bestemmingen over de stad. De belangrijke bestemmingen zijn representatief voor het betreffende gebiedsprofiel en trekken bezoekers naar dat gebied.

→ Het vormgeven van een geleidelijke en aantrekkelijke overgang naar de binnenstad door goede aanloopstraten. Een aanloopstraat weerspiegelt het gebiedsprofiel waar de straat uiteindelijk in uitmondt.

RAAMWERK OPENBARE RUIMTE

RAAMWERK PROGRAMMA

5. ZES GEBIEDSPROFIELEN VOOR DE BINNENSTAD

Voor de zes verschillende gebieden in de binnenstad is een gebiedsprofiel opgesteld. De profielen zijn een uitwerking van het toekomstverhaal en geven de ideale toekomstige situatie weer. De gebiedsprofielen zijn afzonderlijk leesbaar en gemaakt om alle binnenstadspartners concrete handvatten te geven voor het werken aan de binnenstad.

Elementen terugkomen in de gebiedsprofielen:

→ Kenschets van de huidige situatie en kwaliteiten en toekomstige situatie en verkleuring.

→ Dynamiekgrafiek: geeft een beeld van de actieve doelgroepen en welke activiteiten zij ondernemen.

→ Programmatische bedrijving: beschrijft de verhouding in toekomstige functies en programma in het gebied.

→ Herkenbare doorsnede: geeft een beeld van het programma, op de begane grond versus op de verdiepingen, korrelgrootte van de bebouwing en de effecten van de situatie in de ondergrond.

→ Collage: geeft een beeld van de sfeer, identiteit en verhouding bestaande karakteristieke en nieuwe architectuur.

→ Gebiedsagenda: aanzet om actief mee aan de slag te gaan.

ONTDEKKWARTIER

KENSCHETS HUIDIGE KWALITEITEN

Het Ontdekkwartier omvat het hele gebied dat binnen het 'ei' ligt. Hier is de tijdsgeest van verschillende kenmerkende perioden in architectuur en stedenbouw duidelijk herkenbaar. De kleinschalige percelen en het stratenpatroon gaan terug op de middeleeuwen. De architectuur dateert van de wederopbouw na de brand in 1862 en de periode van modernisering van begin 20ste eeuw. Al met al levert dit een gemengd en interessant gebied op, vol van cultuurhistorische kwaliteiten. Tegelijkertijd bestaat het risico op verrommeling, wat op een aantal plekken al te zien is. In het Ontdekkwartier is een levendige mix aan functies en voorzieningen te vinden.

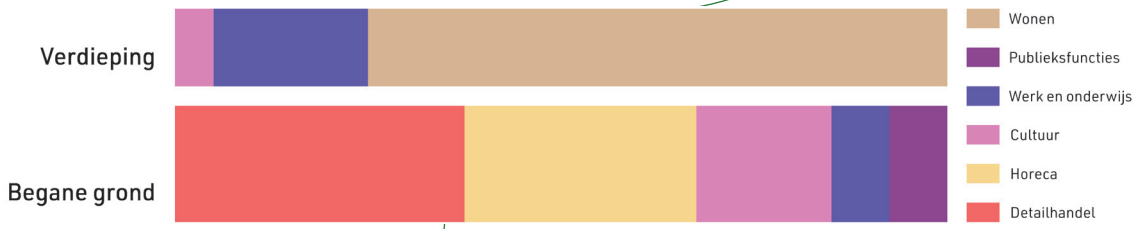
TOEKOMSTIGE SITUATIE EN VERKLEURING

Het 'ei' is een van de belangrijkste stedenbouwkundige elementen in het Ontdekkwartier. Dit biedt mogelijkheden om de structuur van de binnenstad beter leesbaar te maken, zowel in openbare ruimte als in programmatische invulling. Dit betekent dat de straten van het 'ei' zo goed mogelijk geprogrammeerd en vormgegeven worden. Er liggen mogelijkheden om het diverse en culturele profiel nog verder uit te breiden, bijvoorbeeld met kunstgalleries en ateliers. Dit geldt ook voor de detailhandel, met heel unieke concepten en een lokaal aanbod voegt dit echt wat toe aan de stad.

Boetiekjes, vintagewinkels, conceptstores, het is allemaal mogelijk in het Ontdekkwartier. Techniek, innovatie en creativiteit krijgen in het Ontdekkwartier meer ruimte, bijvoorbeeld in de vorm van studie- en werkplekken. In het Ontdekkwartier staan de waarden inclusiviteit en diversiteit hoog in het vaandel. Het gebied kenmerkt zich door de lokaal talent en een uniek karakter, en heeft ver buiten de regio bekendheid en aantrekkingskracht.

WENSELIJK PROGRAMMA EN FUNCTIES

Horeca
Horeca in het Ontdekkwartier is gericht op culinair, goed en lokaal eten. Er is ruimte voor blurring concepten, dag- en avondhoreca, pop-up stores en vernieuwende concepten. Horeca zal met name op de begane grond aanwezig zijn.

Voorbeelden en inspiratie: brasserie, bistro, koffiebar, wijnbar of bierspeciaalzaak, tapasbar, café, jazzbar, sterrenrestaurant, kattencafé.

Detailhandel
Het winkellandschap in het Ontdekkwartier is gericht op de couleur locale en exclusief winkelen. De voorkeur gaat uit naar lokale, inspirerende winkels boven (inter) nationale ketens en er wordt ingezet op het hogere segment. Al struinend wil de bezoeker hier nieuwe zaken ontdekken. Focus op het vullen van de begane grond o.a. met winkels.

Voorbeelden en inspiratie: hoogwaardige mode en schoenen, boetiekjes, vintage, interieur, pop-up winkels, platenzaak, gitaarwinkel, conceptstore, antiek, woonwinkel, blurring concepten, kookwinkel, cadeauwinkel, design, specialiteiten, wijnhandel.

Werk en onderwijs
Met name aan de westzijde van het Ontdekkwartier is volop ruimte voor studie- en koffieplekken voor studenten en werkenden. Daarnaast is er ruimte voor creatieve en innovatieve ondernemers en bedrijvigheid. Zowel op de begane grond als op de verdieping is er ruimte voor werk en onderwijs. Voorwaarde voor vestiging op de begane grond is dat het betreffende concept een bezoekersfunctie en representatieve gevel heeft.

Voorbeelden en inspiratie: studie café, science café, SWAN Market, gemeentehuis, speelcafé, kindercafé, starterswinkel, fablab, makersspace.

Cultuur
Voor cultuur is volop ruimte in het Ontdekkwartier. Naast lokale theaters en podia geven culturele en creatieve ondernemers de straatjes van het Ontdekkwartier kleur. Er is ruimte op de begane grond, bij voorkeur met bezoekers- of etalagefunctie. Waar nodig en gewenst ruimte op de verdieping.

Voorbeelden en inspiratie: kunstgalerie, kleinschalige expositieruimte, kunst- en cultuurworkshops, filmhuis, kleinschalig theater, creatieve broedplaatsen, straattheater, kunst in de openbare ruimte, cultuuretalages.

Publieksfuncties
De publieksfuncties richten zich in het uitgaanskwartier op bezoekers met verblijfsrecreatie. Daarnaast biedt het gelegenheid voor functies die ontmoeting stimuleren en diensten met creatieve kwinkslag, zoals een bibliotheek of lifestyle studio. De focus ligt op het vullen van de begane grond.

Voorbeelden en inspiratie: toeristisch informatiepunt, kleinschalig hotel of B&B, barbier, bibliotheek, yogastudio.

Wonen
In het Ontdekkwartier is volop ruimte voor wonen op de verdiepingen.

Binnenstad met allure
Binnenstad maakt de sprong
Binnenstad is regionaal geworteld en verbonden
Binnenstad met divers programma
Binnenstad als uithangbord voor techniek, innovatie en creativiteit

IMPRESSIE PROGRAMMA EN OPENBARE RUIMTE

Kleinschalige vergroening.

Veelkleurige straten met gemixt en verrassend karakter.

Ruimte voor wonen boven winkels / horeca of andere voorzieningen.

Goede verbindingen met de andere gebiedsprofielen door gebruik te maken van verlichitng, groenstructuren en/of bestrating.

GEBIEDSAGENDA

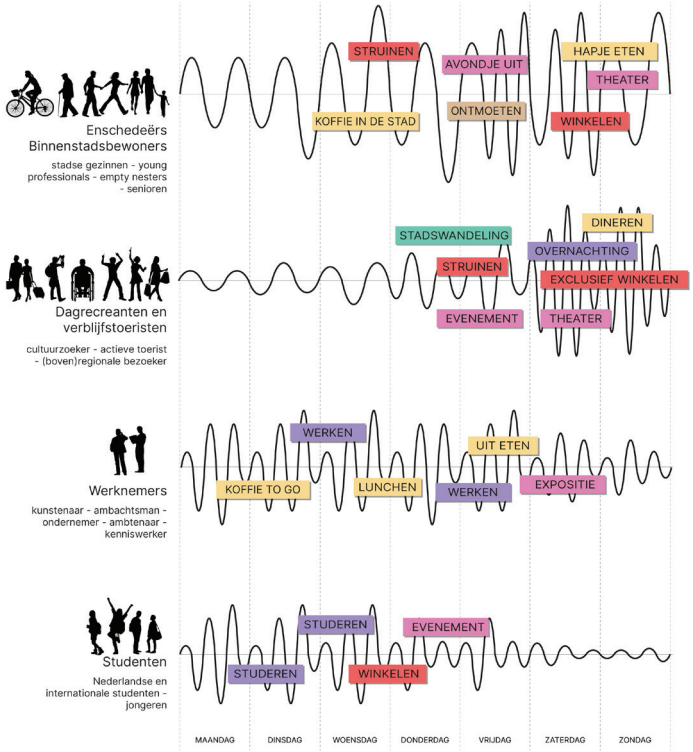
Functies en programma

→ Borgen dat het 'ei' altijd goed gevuld is met passende binnenstadsfuncties. Programmeren vanuit het 'ei' naar buiten, dus eerst zorgen dat het 'ei' gevuld is.
→ Bij meervoudige leegstand : karakteristieke/strategische panden voorrang geven bij invulling.
→ Aandacht voor inclusiviteit en gastvrijheid als vertrekpunt voor activiteiten in het Ontdekkwartier.
→ Ontwikkelen van een beleefroute - een wandelrondje in het 'ei' - met programmering op de begane grond en mogelijkheden om de historie van het 'ei' te ontdekken.
→ Borgen van voldoende betaalbare bedrijfsruimte voor creatieve ondernemers bijvoorbeeld met een creativiteitsfonds of een wijkontwikkelingsmaatschappij.
→ Versterken van de gastvrijheid in de binnenstad, bijvoorbeeld door openbare toiletten en een servicepunt.
→ Inzet op de zondag als volwaardige weekenddag vol activiteiten en programma in de binnenstad om bezoekers te trekken.
→ Mogelijkheden voor ruimere openingstijden verkennen.
→ Mogelijkheden voor het uitplaatsen van coffeeshops onderzoeken.

Ruimtelijk

→ Opwaarderen van de openbare ruimte rond het 'ei', met specifieke aandacht voor de kruispunten.
→ Actief inzetten op vergroening van de stoepzone of gevelterras ter versterking van de levendigheid.
→ Aanpak Korte Hengelosestraat: met een samenhangende aanpak voor de (gevel van de) begane grond en het inzetten op passend programma een aantrekkelijke straat creëren.
→ Uitstraling reclame-uitingen verbeteren conform reclamebeleid.
→ Samenhangende aanpak van de gevel van de begane grond: gevels eenduidig opknappen en vergroenen als randvoorwaarde voor passend programma en een aantrekkelijke straat.
→ 'Pocketparks' / Spaanse pleintjes toevoegen: kleine, prettige, groene verblijfsplekken waar mensen kunnen verblijven zonder te consumeren (bijvoorbeeld: Klokkenplas, plein achter de Jacobuskerk).
→ Zoeken naar mogelijkheden om verblijfsplekken toe te voegen.
→ Plan maken om het historische verhaal van de binnenstad zichtbaar te maken, bijvoorbeeld door het aanlichten van historische panden.
→ Voorwaarden en mogelijkheden voor kleinschalige vergroening onderzoeken.
→ Herinrichten Plein de Graaff: loop- en fietsstromen ontvlechten en een prettige verblijfsruimte creëren. Dit plein is dé plek waar vanuit je Enschede ontdekt en waar je alle 'kwartieren' in kan. Dat maakt het een plein met een gemixt karakter en geeft het een voorproefje geeft van dat wat er in de stad te beleven is.
→ Inzetten op kunst in de openbare ruimte die het karakter van het Ontdekkwartier weerspiegelt.
→ Aandacht voor de verbinding Cultuurkwartier en Uitgaanskwartier door Bolwerkstraat, bijvoorbeeld door verlichting of groen.
→ Doorgaand fietsverkeer ontmoedigen in kleinere dwaalstraten. Fietsparkeren stimuleren op de daarvoor aangewezen plekken.
→ Toegankelijkheid van de openbare ruimte verbeteren voor mindervaliden.

DOELGROEPEN EN DYNAMIEK

Mrs.
BROWN
Casual patisserie
Oekepoek
Bed & Breakfast en
Grolsch
MOOD

LOKAALKWARTIER

KENSCHETS HUIDIGE KWALITEITEN

Het Lokaalkwartier bindt zich aan de noordoostzijde van het 'ei'. Dit gebied is historisch gegroeid langs de oude uitvalswegen De Heurne en Oldenzaalsestraat. Begin 19e eeuw waren dit vrij dicht bebouwde linten met woonhuizen voor ambachtslieden zoals een zadelmaker, wever, smid of timmerman. Enschede was aan het begin van de 19e eeuw dan ook een regionaal centrum van handel en ambacht. Ten tijde van de industrialisatie ontstonden er in het Lokaalkwartier nieuwe fabrieken. De schaal en omvang van deze ontwikkelingen zijn nog altijd terug te vinden in de korrelgrootte van de bouwblokken, met name in het gebied rondom de Performance Factory is dit nog altijd goed zichtbaar. Het Lokaalkwartier kent meerdere gezichten. Het gebied rondom De Heurne wordt gekenmerkt door kleinschalige bebouwing en afwisselende functies, van winkels en horeca tot dienstverlening en wonen. De zone rondom de Performance Factory is de laatste jaren in opkomst, dit is een gebied met bedrijvigheid, wonen en stedelijke functies.

TOEKOMSTIGE SITUATIE EN VERKLEURING

Ook in de toekomst kent het Lokaalkwartier nog altijd een goede balans tussen rustig wonen en voorzieningen om de hoek. Wat betreft het binnenstedelijk programma - winkels en horeca - ligt de focus rondom het 'ei', verder richting en buiten het nest gaat dit geleidelijk over in meer woonprogramma in combinatie met werken en publieksfuncties. De voorkeur gaat uit naar voorzieningen met een bezoekersfunctie op de begane grond, maar wonen op de begane grond is hier niet ondenkbaar. Voor wat betreft het type winkels, horeca en publieksfuncties sluit het Lokaalkwartier goed aan bij een duurzame, gezonde en groene lifestyle. De focus ligt op ambacht en functies gericht op de omliggende wijken en bewoners. Kringloopwinkels, hoogwaardige speciaalzaken en sociale ondernemingen vind je hier terug. Het is bij uitstek een deel van de binnenstad gericht op de bewoners van Enschede, hier kom je voor het lekkerste brood van de stad. Het gebied rondom de Performance Factory is een oud fabrieksterrein en kent een bijzondere mix tussen oud en nieuw. Hier is ruimte voor bedrijvigheid uit veel verschillende sectoren, van zorg tot kunst en onderwijs. Op dit terrein zijn regelmatig evenementen en activiteiten in de kunst- en cultuursector. Uitwisseling van kennis en talent is een gezamenlijke waarde. De boulderhal of escaperooms zijn geliefde plekken voor vriendengroepen en teamuitjes. Hier is het rauwe randje van de stad nog altijd voelbaar en dit maakt dit gebied blijvend interessant.

WENSELIJK PROGRAMMA EN FUNCTIES

Horeca
Aan de westzijde van het Lokaalkwartier nabij het 'ei' ruimte voor daghoreca, blurring concepten met publieksfunctie en sociale ondernemingen op het gebied van horeca. Richting de Oldenzaalsestraat minder ruimte voor horeca. In de omgeving van de Performance Factory volop ruimte voor stedelijke horecafuncties in aanvulling op stedelijk programma aldaar. Horeca bevindt zich met op de begane grond.

Voorbeelden en inspiratie: coffee&bikes, sport café, bistro, koffiebar, happy tosti, poolcafe, jeu-de-boules-bar.

Detailhandel
Detailhandel met een lokaal profiel of gericht op dagelijkse boodschappen en verzorgingsproducten passen in het Lokaalkwartier. Ook de categorie 'in en om huis' en winkels met een duidelijk duurzaam, groen profiel zijn hier passend. Focus ligt op de invulling van de begane grond.

Voorbeelden en inspiratie: kringloopwinkel, bloemen- en plantenwinkel, hardloopwinkel, duurzaamheidswinkel, specialiteiten, wijnhandel, kaaswinkel, bakker, ambachtswinkels, supermarkt met duidelijk (duurzaam) profiel, pop-up store, dierenwinkel, city bouwmarkten, hoogwaardige coffeeshop, cadeauwinkel.

Werk en onderwijs
Volop ruimte voor bedrijven, lokaal MKB en diensten. Bij voorkeur met bezoekersfunctie op de begane grond, zichtbare activiteit op de begane grond is belangrijk. Specifieke voorkeur gaat uit naar sociale ondernemingen en bedrijven gericht op ambacht en maakindustrie.

Voorbeelden en inspiratie: makelaar, nagelsalon, schoonheidsspecialist, fotostudio, Granny's Finest, fietsenmaker.

Cultuur
In de zone rondom de Performance Factory is ruimte voor culturele activiteiten. Het gaat dan met name om culturele gezelschappen op het gebied van kunst, cultuur en ambacht.

Publieksfuncties
Publieksfuncties zijn in het Lokaalkwartier gericht op de wijk en haar eigen bewoners en stimuleren onderlinge ontmoeting. Er is ruimte voor ondersteunende diensten en functies met focus op gezondheid en lifestyle, urban sport en zorgondersteunende voorzieningen. Publieksfuncties strekken zich uit over de begane grond en verdiepingen.

Voorbeelden en inspiratie: hoogwaardige kapper, opticien of audicien, buurtcentrum, kinderopvang, schoenmaker, yogastudio, wijk- en buurtpunt, sportschool met herkenbare identiteit en uitstraling (lifestyle), workshopruimte, boulderhal, rolschaatsbaan.

Wonen
In het Lokaalkwartier veel ruimte voor rustig en stedelijk wonen. Volop ruimte voor wonen op de verdieping, gedoseerd ruimte voor woningen op de begane grond aan de rand van het gebied richting de Oldenzaalsestraat. Transformatie van winkelruimtes naar wonen behoort tot de opties.

- Binnenstad met allure
- Binnenstad maakt de sprong
- Binnenstad is regionaal geworteld en verbonden
- Binnenstad met divers programma
- Binnenstad als uithangbord voor techniek, innovatie en creativiteit

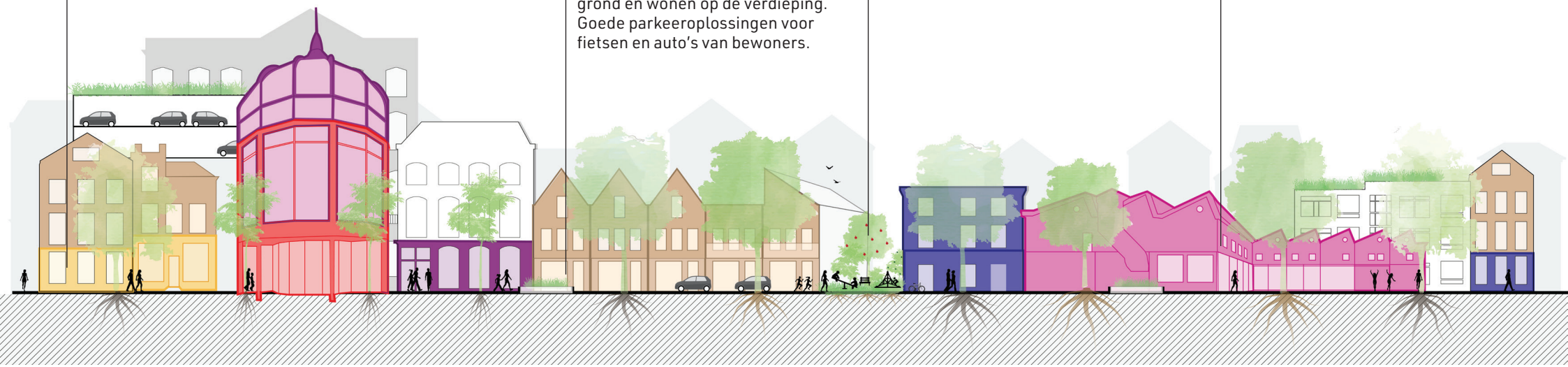
IMPRESSIE PROGRAMMA EN OPENBARE RUIMTE

Richting het 'ei' meer ruimte voor winkels, horeca en publieksfuncties, verder richting de Oldenzaalsestraat meer ruimte voor wonen.

Voldoende ruimte voor publieksvoorzieningen, ambachtswinkels en winkels met een duurzaam profiel op de begane grond en wonen op de verdieping. Goede parkeeroplossingen voor fietsen en auto's van bewoners.

Pocketpark waar bezoekers en bewoners kunnen verblijven zonder te consumeren evt. met een speelplek voor kinderen.

Goede verbindingen met de Foodhal en de Performance Factory.

GEBIEDSAGENDA

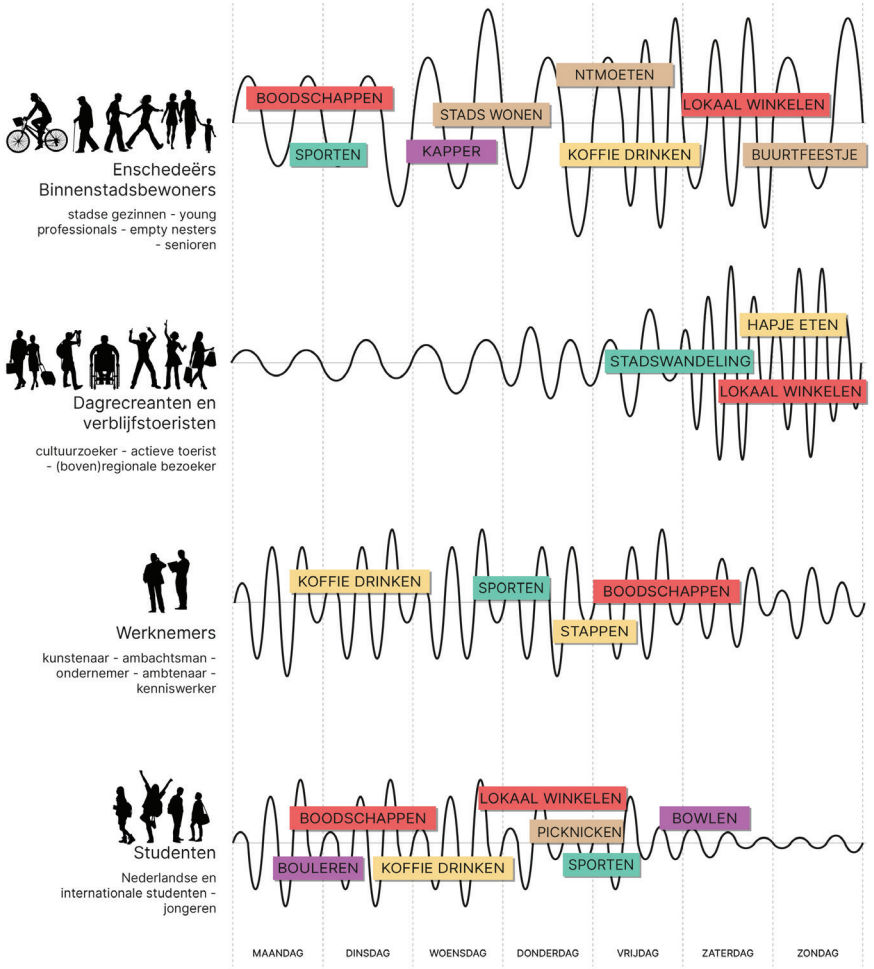
Functies en programma

→ Borgen dat het 'ei' altijd goed gevuld is met passende binnenstadsfuncties. Programmeren vanuit het 'ei' naar buiten, dus eerst zorgen dat het 'ei' gevuld is.
→ Bij meervoudige leegstand: karakteristieke/strategische panden voorrang geven bij invulling.
→ Ontwikkelen van een beleefroute - een wandelrondje in het 'ei' - met programmering op de begane grond en mogelijkheden om de historie van het 'ei' te ontdekken.
→ Meer ruimte voor publieksvoorzieningen en ondernemingen met publieksfunctie.

Ruimtelijk

→ Opwaarderen van de openbare ruimte rond het 'ei', met specifieke aandacht voor de kruispunten.
→ Actief inzetten op vergroening van de stoepzone of gevelterras ter versterking van de levendigheid.
→ Uitstraling reclame-uitingen verbeteren conform reclamebeleid.
→ Samenhangende aanpak van de gevel van de begane grond: gevels eenduidig opknappen en vergroenen als randvoorwaarde voor passend programma en een aantrekkelijke straat.
→ Verblijfsplekken in de openbare ruimte toevoegen.
→ Vergroening grote dakoppervlakten.
→ 'Pocketparks' toevoegen: kleine, prettige, groene verblijfsplekken waar mensen kunnen verblijven zonder te consumeren.
→ Zoeken naar mogelijkheden om speelplekken voor kinderen toe te voegen.
→ Vindbaarheid Twentsche Foodhall vergroten door aantrekkelijke openbare ruimte en goede verbindingen.
→ Toegankelijkheid van de openbare ruimte verbeteren voor mindervaliden.

DOELGROEPEN EN DYNAMIEK

WINKELKWARTIER

KENSCHETS HUIDIGE KWALITEITEN

Het Winkelkwartier is een modern stedelijk gebied. Grote delen van het Winkelkwartier zijn verwoest in de oorlog en zijn nadien opnieuw opgebouwd. Inmiddels is dit gebied - met het Van Heekplein als hart - helemaal opgenomen in het stedelijke weefsel. Hier is een mix van moderne en hoogwaardige architectuur te vinden naast de historische bebouwing aan de noordzijde van het Winkelkwartier. Het Winkelkwartier kan gezien worden als de tegenpool van het Uitgaanskwartier. Waar het Uitgaanskwartier met name gericht is op horeca is het de detailhandel die in het Winkelkwartier dominant aanwezig is. Grote internationale modeketens vinden hier een goede uitvalsbasis. Het Winkelkwartier trekt mensen van alle windstreken naar Enschede. Het is een stedelijk gebied waar hoogwaardige en moderne architectuur te vinden is. In de openbare ruimte zijn de warenmarkt en de dagmarkt een stabiele basis. Daarnaast is er elk weekend reuring op het Van Heekplein, de markt vormt hier de basis, daarnaast zijn er regelmatig thematische evenementen. De leisuresector is, met een casino en een bioscoopketen, gericht op gemak en vermaak.

TOEKOMSTIGE SITUATIE EN VERKLEURING

Om het Winkelkwartier toekomstbestendig en rendabel te houden is het nodig dat er een grotere diversiteit aan functies te vinden is. Dit betekent dat er naar de toekomst toe meer ruimte is voor (dag)horeca, publieksfuncties en leisure. Er wordt ook ingezet op complementaire winkelconcepten zoals home & lifestyle, design en conceptstores. Daarnaast zal de woonfunctie in de toekomst een grotere rol spelen. Wonen op de begane grond is niet wenselijk, maar op de verdieping is er wel volop ruimte voor bijvoorbeeld appartementen.

WENSELIJK PROGRAMMA EN FUNCTIES

Horeca
In het Winkelkwartier is er aanvullend op de detailhandel ruimte voor daghoreca. Tussen de winkels zijn koffiezaken en lunchtentjes te vinden. Aan de zuidzijde nabij de Vue bevindt zich een uitgaansgebied gericht op leisure en vermaak. Daar is ruimte voor passende horeca. Horeca zal primair op de begane grond aanwezig zijn, een enkele keer strekt het zich uit over de verdieping.

Voorbeelden en inspiratie: lunchroom, koffiebar, hoogwaardige snackbar, ijssalon, discotheek, casino.

Detailhandel
Detailhandel is de primaire functie in het Winkelkwartier. De focus ligt op funshoppen. In de directe omgeving van het Van Heekplein ruimte voor grotere bekende ketens in het midden en lagere segment. Richting het 'ei' inzet op het hogere segment. Komende jaren inspanning om bekende internationale ketens en merken naar Enschede te halen. Winkels strekken zich uit over de begane grond en de verdiepingen. Ruimte voor de dagmarkt.

Voorbeelden en inspiratie: grote (inter)nationale modeketens, young fashion, lifestyle, interieur, home & lifestyle winkels, boeken, speelgoed, conceptstore, design, electronica, warenmarkt.

Werk en onderwijs
Op enkele plekken op de verdieping ruimte voor werk- en studieplekken. Geen specifieke inzet.

Cultuur
Cultuur is in het Winkelkwartier primair gericht op de (regionale) bezoeker. Daarnaast is er ruimte voor grote stadsbrede evenementen met een laagdrempelig karakter. Het karakter van de culturele activiteit is vermaak, amusement en leisure. Cultuur zal zich met name in de openbare ruimte - op het Van Heekplein - manifesteren.

Voorbeelden en inspiratie: bioscoopketen, casino, Koningsdagfestival, danswedstrijd op het plein, street-art festival.

Publieksfuncties
In het Winkelkwartier is ruimte voor indoor leisure activiteiten gericht op groepen of uitjes. Wanneer activiteiten op de begane grond plaatsvinden is een representatieve gevel een voorwaarde.

Voorbeelden en inspiratie: escaperoom, speelparadijs of arcadehal, game box, indoor jeux de boules, bowling, ping pong club.

Wonen
In het Winkelkwartier is ruimte voor wonen op de verdiepingen, bijvoorbeeld appartementen gericht op doelgroepen die zoeken naar reuring.

Binnenstad met allure
Binnenstad maakt de sprong
Binnenstad is regionaal geworteld en verbonden
Binnenstad met divers programma
Binnenstad als uithangbord voor techniek, innovatie en creativiteit

IMPRESSIE PROGRAMMA EN OPENBARE RUIMTE

Aan de zuidzijde ruimte voor leisure en vermaak in de vorm van een bioscoop en casino.

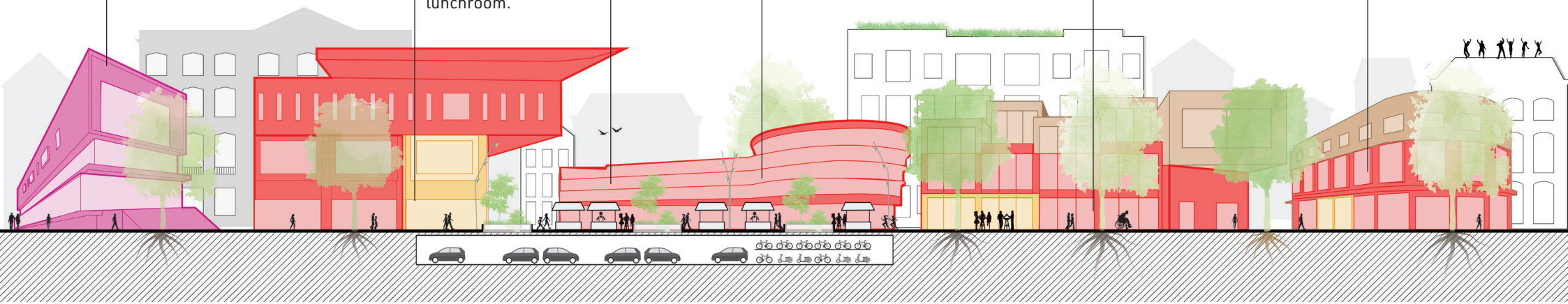
Ruimte voor daghoreca bijvoorbeeld in de vorm van een koffiebar of lunchroom.

Goed geprogrammeerde buitenruimte met evenementen maken het Winkelkwartier ook buiten openingstijden de moeite waard.

Vergroening van het Van Heekplein, rekening houdend met belemmeringen.

Fietsparkeren zoveel mogelijk op aangewezen locaties. Daar waar sprake is van woningen boven winkels zoeken naar (inpandige) oplossingen voor parkeerplekken van bewoners.

Inzet op winkels in het midden segement.

GEBIEDSAGENDA

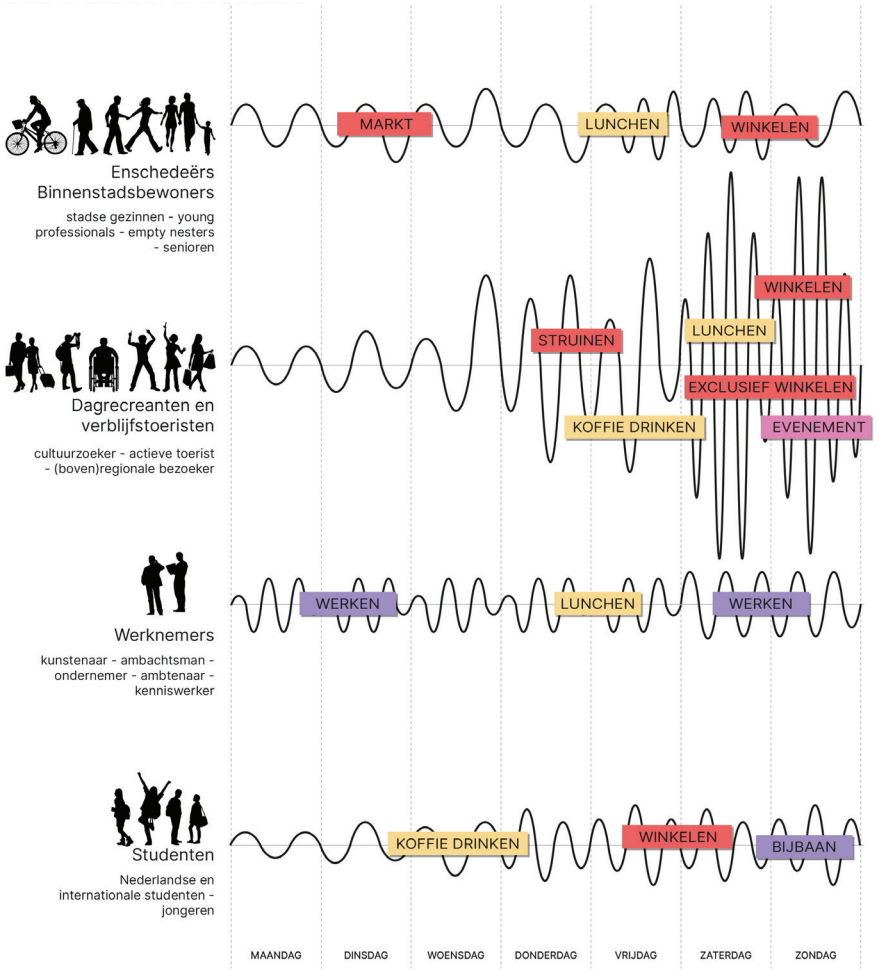
Functies en programma

→ Borgen dat het 'ei' altijd goed gevuld is met passende binnenstadsfuncties. Programmeren vanuit het 'ei' naar buiten, dus eerst zorgen dat het 'ei' gevuld is.
→ Ontwikkelen van een beleefroute - een wandelrondje in het 'ei' - met programmering op de begane grond en mogelijkheden om de historie van het 'ei' te ontdekken.
→ Versterken van de gastvrijheid in de binnenstad, bijvoorbeeld door openbare toiletten en een servicepunt.
→ Inzet op de zondag als volwaardige weekenddag vol activiteiten en programma in de binnenstad om bezoekers te trekken.
→ Toevoegen van daghoreca, leisure functies en aandacht voor brancheverbreding.
→ Inzet op activiteiten en programmering buiten winkeltijden.
→ Mogelijkheden voor ruimere openingstijden verkennen.

Ruimtelijk

→ Opwaarderen van de openbare ruimte rond het 'ei', met specifieke aandacht voor de kruispunten.
→ Vergroenen van het Van Heekplein.
→ Vergroenen van grote dakoppervlaktes.
→ Actief inzetten op vergroening van de stoepzone of gevelterras ter versterking van de levendigheid.
→ Uitstraling reclame-uitingen verbeteren conform reclamebeleid.
→ Plintenstrategie: gevels eenduidig opknappen en vergroenen als randvoorwaarde voor passend programma.
→ Toevoegen van verblijfsplekken in de openbare ruimte.
→ Doorgaand fietsverkeer ontmoedigen, fietsparkeren stimuleren op de daarvoor aangewezen plekken.
→ Toegankelijkheid van de openbare ruimte verbeteren voor mindervaliden.

DOELGROEPEN EN DYNAMIEK

JACK JONES
SALE
BESELLER

CULTUURKWARTIER

KENSCHETS HUIDIGE KWALITEITEN

Tussen het 'ei' en het spoor bevindt zich het Cultuurkwartier. Dit is een modern stedelijk gebied met een duidelijk cultureel profiel. Dit is niet altijd zo geweest. Voorheen stond dit gebied in het teken van de textielindustrie. De Van Lochemstraat was een klassieke winkelstraat met veel ruimte voor klassieke ambachten. Eind 20ste eeuw is een groot deel van het gebied herontwikkeld. Het muziekcentrum en het Wilminktheater vormen het culturele hart van het gebied, het muziekcentrum dateert uit 1988 en het Wilminktheater werd in 2008 geopend. In het Cultuurkwartier vind je nieuw talent en opkomende artiesten. Het kunstonderwijs van ArTEZ, het Wilminktheater en het Muziekcentrum vormen hiervoor een stabiele basis. Dit is de plek waar talent wordt ontwikkeld en ontdekt.

TOEKOMSTIGE SITUATIE EN VERKLEURING

Naar de toekomst toe liggen er kansen voor meer betaalbare bedrijfsruimtes en ateliers waar de opkomende artiesten en kunstenaars hun thuisbasis vinden. Naast de inpandige functies is dat ook steeds meer zichtbaar en voelbaar in de openbare ruimte. Kunst in de openbare ruimte en muziekevenementen maken dit gebied uniek en eigen. De comedyclub, muziekcafé en koffiebar brengen levendigheid en reuring in het Cultuurkwartier. Naast de culturele sector en werk- en onderwijs is er meer ruimte voor publieksfuncties en wonen. De aanwezigheid van cultuur beperkt zich niet alleen tot het cultuurkwartier, ook in de andere profielen speelt de culturele sector een belangrijke rol.

WENSELIJK PROGRAMMA EN FUNCTIES

Horeca
In het Cultuurkwartier is ruimte voor avond- en daghoreca met een specifieke link met de culturele activiteiten in het gebied. Zo is avondhoreca gekoppeld aan het theaterbezoek denkbaar en daghoreca gekoppeld aan broedplaatsen en werkplekken. Horeca bevindt zich met name op de begane grond.

Voorbeelden en inspiratie: koffiebar, bistro, brasserie, kunstcafé, lunchroom.

Detailhandel
In het Cultuurkwartier geen specifieke inzet op detailhandel.

Werk en onderwijs
Ruimte voor onderwijs gericht op kunst en cultuur (ArTEZ) en werkruimtes gericht op creatieve ondernemers. Werk en onderwijs bevinden zich op de begane grond en de verdiepingen.

Voorbeelden en inspiratie: ateliers, kleine betaalbare bedrijfsruimtes, broedplaatsen, verzamelgebouwen, studieplekken.

Cultuur
De culturele sector is de trekker van het Cultuurkwartier. Het heeft een (boven)regionale aantrekkingskracht, maar het aanbod is ook gericht op de inwoners van Enschede. Het uit zich in grote theaters en podia maar ook in de openbare ruimte is cultuur te vinden. Kunstonderwijs in de vorm van ArTEZ is hier natuurlijk ook volop aanwezig.

Voorbeelden en inspiratie: muziektheater, poppodia, Forum Enschede, straattheater, openluchtcinema, dansscholen, comedyclub, café met live muziek, muziekevenementen in buitenruimte.

Publieksfuncties
In het cultuurkwartier is ruimte voor publieksfuncties gericht op ontmoeting, debat, cultuur en verblijfsrecreatie. Aan de randen van het Cultuurkwartier is ruimte voor publieksfuncties en diensten met bezoekersfuncties. Focus op de begane grond, maar het strekt zich waar nodig en wenselijk uit over de verdieping.

Voorbeelden en inspiratie: bibliotheek, debatcentrum, oefenstudio's (muziek, dans), kunstdoolhof, hotel, airbnb.

Wonen
In het Cultuurkwartier is volop ruimte voor woningen.

Voorbeelden en inspiratie: woningen voor mensen die qua leefstijl zoeken naar inspiratie, reuring, verrassing, houden van gezelligheid en actief in het leven staan.

- Binnenstad met allure
- Binnenstad maakt de sprong
- Binnenstad is regionaal geworteld en verbonden
- Binnenstad met divers programma
- Binnenstad als uithangbord voor techniek, innovatie en creativiteit

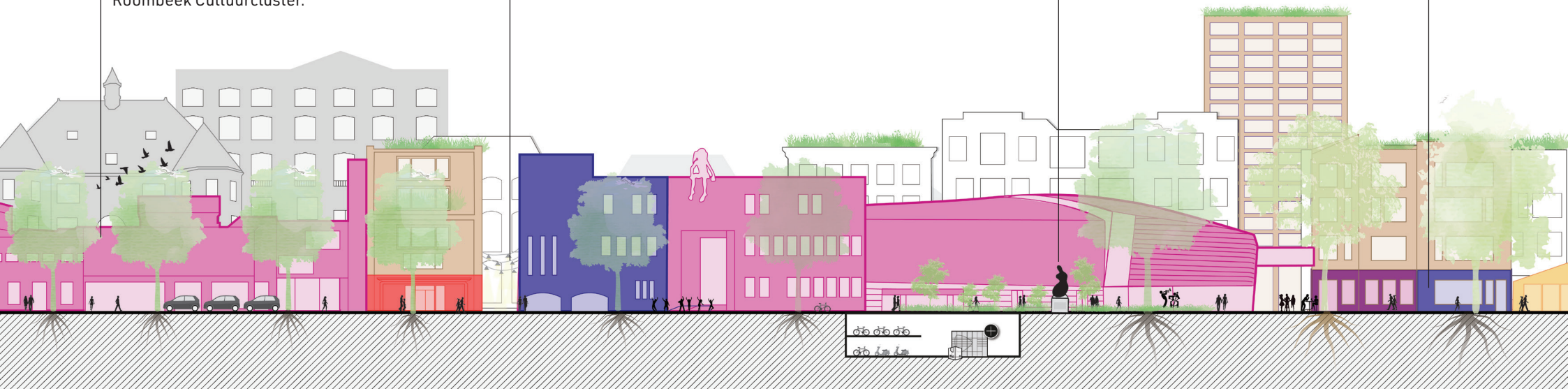
IMPRESSIE PROGRAMMA EN OPENBARE RUIMTE

Goede fysieke en programmatische verbindingen met het Roombeek Cultuurcluster.

Aantrekkelijke en veilige verbindingen met Ontdekkwartier ook in de avonduren, bijvoorbeeld door middel van verlichting.

Kunst, muziek en theater in de openbare ruimte weerspiegelt het karakter van het Cultuurkwartier.

Ruimte voor creatieve ondernemers, broedplaatsen en ateliers met daaraan gekoppeld daghoreca.

GEBIEDSAGENDA

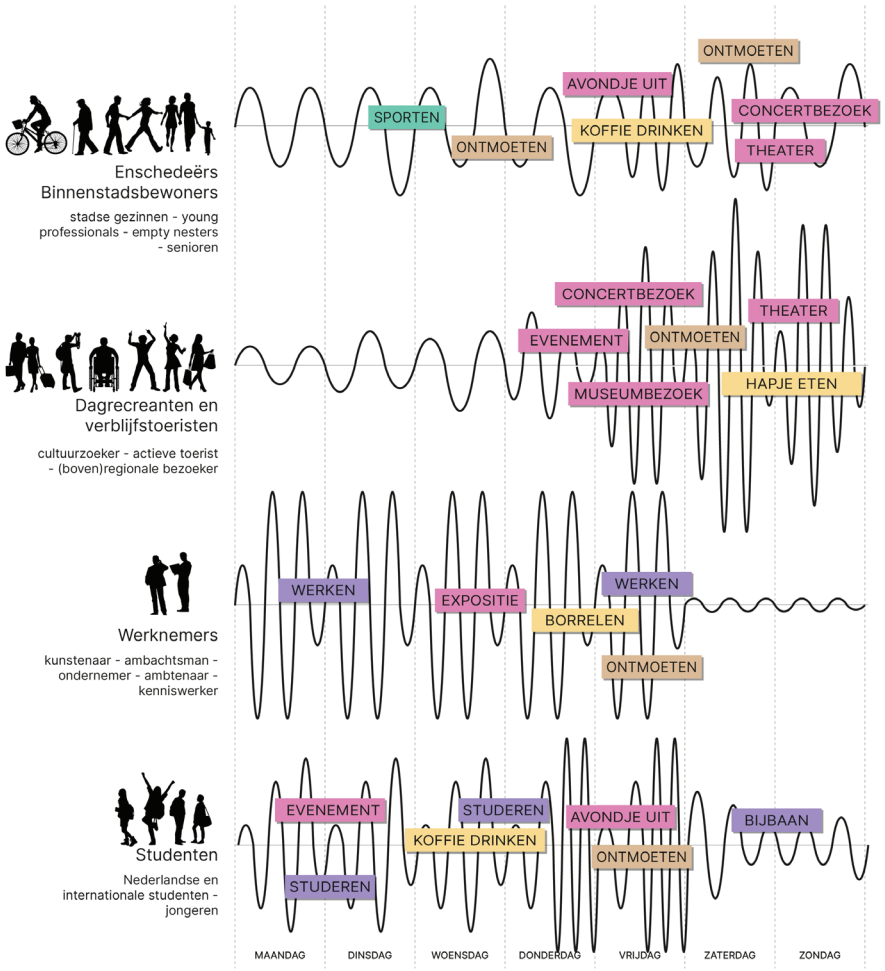
Functies en programma

→ Borgen van voldoende betaalbare bedrijfsruimte voor creatieve ondernemers, bijvoorbeeld met een creativiteitsfonds.
→ Focus op programmering op cruciale hoeken als belangrijke schakelpunten in de stad.
→ Programmering kunstuitingen zoals muziek en theater in de openbare ruimte.
→ Cultuurmijl - de verbinding Roombeek en binnenstad - nieuw leven in blazen.
→ Het ontwikkelen van een 'third place' waar mensen elkaar ontmoeten en op een laagdrempelige manier in aanraking kunnen komen met cultuur.

Ruimtelijk

→ Aandacht voor onderscheidende architectonische kwaliteit bij ontwikkelingen. Ruimte voor hoogteaccenten die het centrumgebied afkaderen en bezoekers richting geven.
→ Ruimte laten voor het 'rauwe randje' van de stad, niet alle ruimtes polijsten en invullen.
→ Openbare ruimte vergroenen en culturele identiteit zichtbaar maken, bijvoorbeeld door kunst in de openbare ruimte.
→ Aandacht voor de verbinding Cultuurkwartier en Uitgaanskwartier door Bolwerkstraat, bijvoorbeeld door verlichting of groen.
→ Aandacht voor inrichting en veiligheidsbeleving van de Noorderhagen, bijvoorbeeld door verlichting.
→ Herinrichten Plein de Graaff: loop- en fietsstromen ontvlechten en een prettige verblijfsruimte creëren, Plein de Graaff bevindt zich op een kruispunt van verschillende gebiedsprofielen, dit is de plek waar verschillende gebieden van de stad zich profileren.
→ Toegankelijkheid van de openbare ruimte verbeteren voor mindervaliden.

DOELGROEPEN EN DYNAMIEK

INNOVATIEKWARTIER

KENSCHETS HUIDIGE KWALITEITEN

Het Innovatiekwartier kent een gemengd en stedelijk karakter. Langs belangrijke uitvalswegen van de stad richting het buitengebied - zoals de Maarten Harpertszoon Tromplaan - vind je nog altijd prachtige oude stadsvilla's en herenhuizen met riante tuinen, oorspronkelijk gebouwd voor de stedelijke elite en fabrikanten. Daarnaast is ook het kantorenconcentratiegebied van de stad en zijn er veel onderwijscomplexen te vinden.

TOEKOMSTIGE SITUATIE EN VERKLEURING

Met de geplande transformatie rondom het station, de Kopboulevard en de het gebied rondom de oude V&D is het Innovatiekwartier volop in ontwikkeling. Aan de mix van historische stadsvilla's en moderne kantoren en onderwijscomplexen wordt nog een laag toegevoegd. In de toekomst wisselen nieuwe panden en historische architectuur elkaar af, dit geeft het gebied een gelaagde en frisse uitstraling. Er liggen kansen om het TIC profiel (techniek, innovatie en creativiteit) nog duidelijker naar voren te brengen. Naast de woningen die hier worden ontwikkeld is er ruimte voor werken en studeren. Het gebied tussen de Nijverheidsstraat, de Ruyterlaan en de Ripperdastraat kent in de toekomst een campusachtige opzet, een parkachtige openbare ruimte met daarin solitaire gebouwen in een samenhangend landschap.

In de openbare ruimte is veel aandacht voor de gezonde leefomgeving met ruimte voor groen en sportvoorzieningen. Ook de verbinding met grotere parken zoals het Volkspark spelen hierin een belangrijke rol. Op schakelpunten, zoals een belangrijke hoek, kruispunt of een klein pleintje is ruimte voor horeca of publieksfuncties. Dit maakt dat het gebied echt onderdeel is van de binnenstad.

WENSELIJK PROGRAMMA EN FUNCTIES

Horeca
In het Innovatiekwartier is gering ruimte voor daghoreca op cruciale plekken of hoeken in de stad. De combinatie met studie- en werkplekken en leisure activiteiten is denkbaar.

Voorbeelden en inspiratie: koffiebar, wijnbar, werkcafé, jeux-des-boulesbar.

Detailhandel
In het Innovatiekwartier geen specifieke inzet op detailhandel. Er is wel ruimte voor winkels die de woonfunctie ondersteunen, zoals dagelijkse boodschappen en verzorgingsproducten.

Voorbeelden en inspiratie: dagelijkse winkels, citysupermarkt.

Werk en onderwijs
Werkplekken en onderwijs zijn naast wonen veel voorkomend in het Innovatiekwartier. Dit is de plek waar bestaande kantoren zich vestigen en ruimte is voor start-ups en grow-ups. Er is ruimte voor kantoorplekken, zowel in de vorm van individuele bedrijven als in verzamelgebouwen. Er wordt gewerkt aan een ecosysteem voor studenten en young professionals. Het Innovatiekwartier is ook de plek waar de Universiteit Twente zich kan profileren in de nabijheid van het station en de binnenstad. Daarnaast is er ruimte voor diensten. Werk en onderwijsfuncties strekken zich uit over de plint en de verdieping.

Voorbeelden en inspiratie: arbeidsbureau, makelaarskantoor, vergaderruimte, conferentieruimte, wetenschapswinkel, bedrijfs-verzamelgebouw, co-workingspaces, fablabs, multifunctionele onderwijs-locaties (MBO/HBO, WO), (tijdelijke) kantoorruimte.

Cultuur
Cultuur en innovatie gaan hand in hand in het Innovatiekwartier. Er is ruimte voor kleinschalige evenementen gericht op techniek en innovatie, met name in de buitenruimte.

Voorbeelden en inspiratie: Studium Generale (UT), wetenschapscafé, universiteitsmuseum.

Publieksfuncties
In de aanloopstraten van het Innovatiekwartier zijn voorzieningen te vinden die de woonfunctie ondersteunen. Denk daarbij aan functies met focus op gezondheid en lifestyle, urban sport en zorgondersteunende voorzieningen. Publieksfuncties strekken zich uit over de plint en verdiepingen. Daarnaast is er ruimte voor leisure activiteiten.

Voorbeelden en inspiratie: hotelketen, opticien of audicien, kinderopvang, fietsenmaker, yogastudio, sportschool met herkenbare identiteit en uitstraling (lifestyle), workshopruimte, boulderhal, rolschaatsbaan, playhall, apotheek, fysiotherapie, innovation center universiteit, speelparadijs of arcadehal, innovatieve printshops.

Wonen
In het Innovatiekwartier is volop ruimte voor woningen, zowel in de plint als op de verdieping. In de openbare ruimte extra aandacht voor voorzieningen ter ondersteuning van de woonfunctie zoals sport en ontmoeting.

Voorbeelden en inspiratie: woningen voor mensen die zoeken naar inspiratie, reuring en verrassing, groene binnentuinen, bootcamp mogelijkheden, skatepark.

- Binnenstad met allure
- Binnenstad maakt de sprong
- Binnenstad is regionaal geworteld en verbonden
- Binnenstad met divers programma
- Binnenstad als uithangbord voor techniek, innovatie en creativiteit

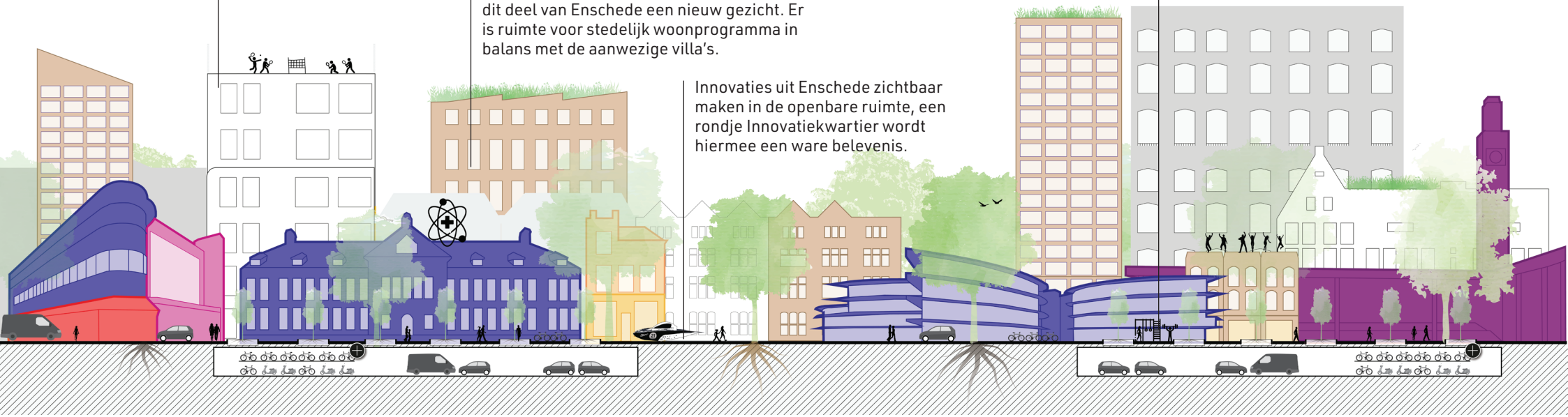
IMPRESSIE PROGRAMMA EN OPENBARE RUIMTE

Het dakoppervlakte van grotere gebouwen optimaal benutten voor vergroening of stedelijke functies zoals een bar of sportveld.

Nieuwe state of the art architectuur geven dit deel van Enschede een nieuw gezicht. Er is ruimte voor stedelijk woonprogramma in balans met de aanwezige villa's.

Innovaties uit Enschede zichtbaar maken in de openbare ruimte, een rondje Innovatiekwartier wordt hiermee een ware belevenis.

Gezonde leefomgeving, sport en groen zijn belangrijke kenmerken in dit gebied, dat is terug te zien in de openbare ruimte.

GEBIEDSAGENDA

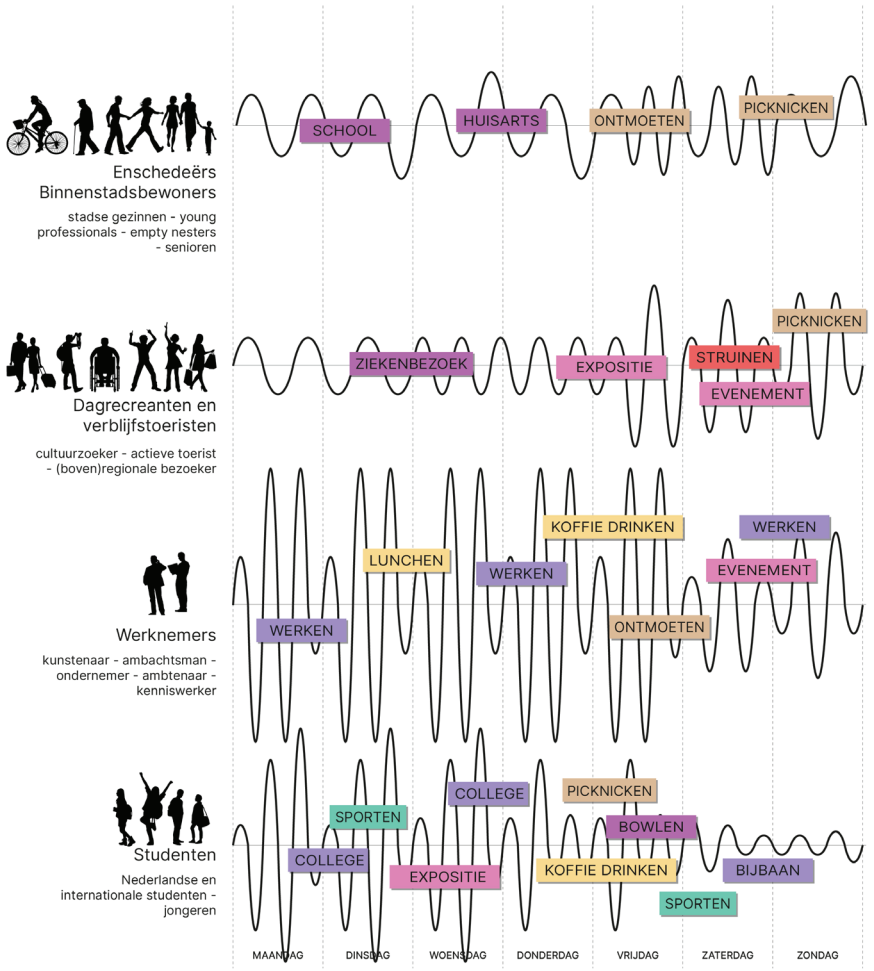
Functies en programma

→ Borgen van voldoende ruimte voor werken en studeren, bijvoorbeeld in de vorm van studentenwerkplekken en co-workingspaces op de begane grond.
→ Op schakelpunten (hoeken of kleine pleintjes) publieksfuncties of horeca toevoegen.

Ruimtelijk

→ Inzetten op stevige vergroening Stationsplein.
→ Versterken kwaliteit openbare ruimte: groen en representatief voor het nieuwe Enschede. Het straalt innovatie en nieuwe stedelijke ontwikkeling uit.
→ Aandacht voor onderscheidende architectonische kwaliteit bij ontwikkelingen. Ruimte voor hoogteaccenten het centrumgebied afkaderen en bezoekers richting geven.
→ De openbare ruimte inrichten als gezonde leefomgeving: zoeken naar mogelijkheden om te sporten, te spelen en te bewegen in buitenruimte.
→ In de buitenruimte plek bieden om technische innovaties te etaleren.
→ Herinrichten Plein de Graaff: loop- en fietsstromen ontvlechten en een prettige verblijfsruimte creëren, Plein de Graaff bevindt zich op een kruispunt van verschillende gebiedsprofielen, dit is de plek waar verschillende gebieden van de stad zich profileren.
→ Toegankelijkheid van de openbare ruimte verbeteren voor mindervaliden.

DOELGROEPEN EN DYNAMIEK

UITGAANSKWARTIER

KENSCHETS HUIDIGE KWALITEITEN

Het gebied rondom de Oude Markt kent een rijke historie. Rondom de Grote Kerk begon Enschede in de middeleeuwen te groeien. Ten tijde van de dubbele grachtengordel ontstond er rond de Veldpoort - die gelegen was tussen de Marktstraat en de Korte Haaksbergerstraat - een knooppunt van landroutes waar rondom heen horeca ontstond. Horeca is dus altijd al een primaire functie geweest in dit gebied. De dubbele grachtengordel werd na de stadsbrand in 1862 gedempt en een nagenoeg volledige herbouw van de stad volgde. Het stratenpatroon van het 'ei' en de smalle stegen zijn nog altijd herkenbaar. Verder kenmerken van het gebied zijn de kleinschalige bebouwing en percelen. Het Uitgaanskwartier kent een geworteld profiel met de focus op horeca. Dit is de plek waar bewoners, bezoekers, studenten en ondernemers elkaar ontmoeten. De Oude Markt is een bruisende plek met volop terrassen en evenementen op het plein. Dit is ook de plek waar het studentenleven volop aanwezig is, de reuring en levendigheid geven dit gebied kleur.

TOEKOMSTIGE SITUATIE EN VERKLEURING

De sfeer en identiteit van het gebied zal de komende jaren niet drastisch veranderen. Daar waar kansen liggen wordt de uitstraling en het prorgamma van de panden en gevels verbeterd. Er is ruimte voor nieuwe horecaconcepten in aanvulling op het nu dominant aanwezige restaurant en eetcafé. De kwaliteitsslag van de horeca is nodig om het Uitgaanskwartier ook in de toekomst relevant en levendig te houden. Naar de toekomst toe is er steeds minder ruimte voor de woonfunctie, op de verdieping wordt ingezet op een verkleuring naar horeca of werk- en studieplekken.

WENSELIJK PROGRAMMA EN FUNCTIES

Horeca
Horeca is de voornaamste functie in het Uitgaanskwartier, primaire focus ligt op dag- en avondhoreca. Op enkele plekken is ruimte voor nachthoreca, kroegen en studentenverenigingen. Komende jaren aandacht voor modernisering van het huidige aanbod en nieuwe concepten, zodat er een veelzijdig en complementair aanbod ontstaat. Niet alleen focus op de Oude Markt, maar juist ook aandacht voor het aanbod in de straten rondom het 'ei'. Met name rondom de Oude Markt ook ruimte voor horeca op de verdieping.

Voorbeelden en inspiratie: hoogwaardige restaurants, cocktailbar, brasserie, koffiebar, wijnbar/ bierspeciaalzaak, bakkerij met lunchroom, high-end snackbar, discotheek, een enkele snackbar- of shoarmazaak in combinatie met nachthoreca.

Detailhandel
Detailhandel is in mindere mate aanwezig in het uitgaanskwartier. Blurringconcepten waarbij horeca en detailhandel worden gecombineerd zijn hier een goede aanvulling. Verder is er ruimte voor ketens in het midden en hogere segment. Detailhandel zal primair op de begane grond aanwezig zijn.

Voorbeelden en inspiratie: boekhandel met koffiehoek, mode- en luxe, lifestyle, interieur, boeken, speelgoed, conceptstore(bar).

Werk en onderwijs
Werk en onderwijs bevinden zich in het Uitgaanskwartier met name op de verdiepingen. Het is een goede aanvulling op plekken waar vooral in de middag en avond levendigheid van de horeca te vinden is. Op die manier is er gedurende de hele dag activiteit in het gebied. op de begane grond is slechts in geringe mate ruimte voor werk- of studieplekken.

Voorbeelden en inspiratie: studieplekken, diensten die een directe link hebben met de binnenstad.

Cultuur
Voor culturele activiteiten vinden met name plaats in de Grote Kerk en op de Oude Markt. Focus ligt op muziek en concerten van verschillende genres.

Voorbeelden en inspiratie: muziekfeest op het plein, jazzfestival, taptoe, kerstmarkt.

Publieksfuncties
De publieksfuncties richten zich in het uitgaanskwartier op bezoekers van de stad Enschede. Te denken valt aan verblijfsrecreatie en toeristische informatiepunten.

Voorbeelden en inspiratie: boutique hotel, kleinschalig hotel, bed & breakfast, VVV.

Wonen
In het Uitgaanskwartier wonen zo veel mogelijk minimaliseren, dit geldt voor de begane grond én de verdiepingen. Horeca krijgt in dit gebied volop de ruimte, daarom geen woningen in het gebied met nachthoreca en de Oude Markt. In de straten rondom het 'ei' zeer terughoudend met de woonfunctie.

Binnenstad met allure
Binnenstad maakt de sprong
Binnenstad is regionaal geworteld en verbonden
Binnenstad met divers programma
Binnenstad als uithangbord voor techniek, innovatie en creativiteit

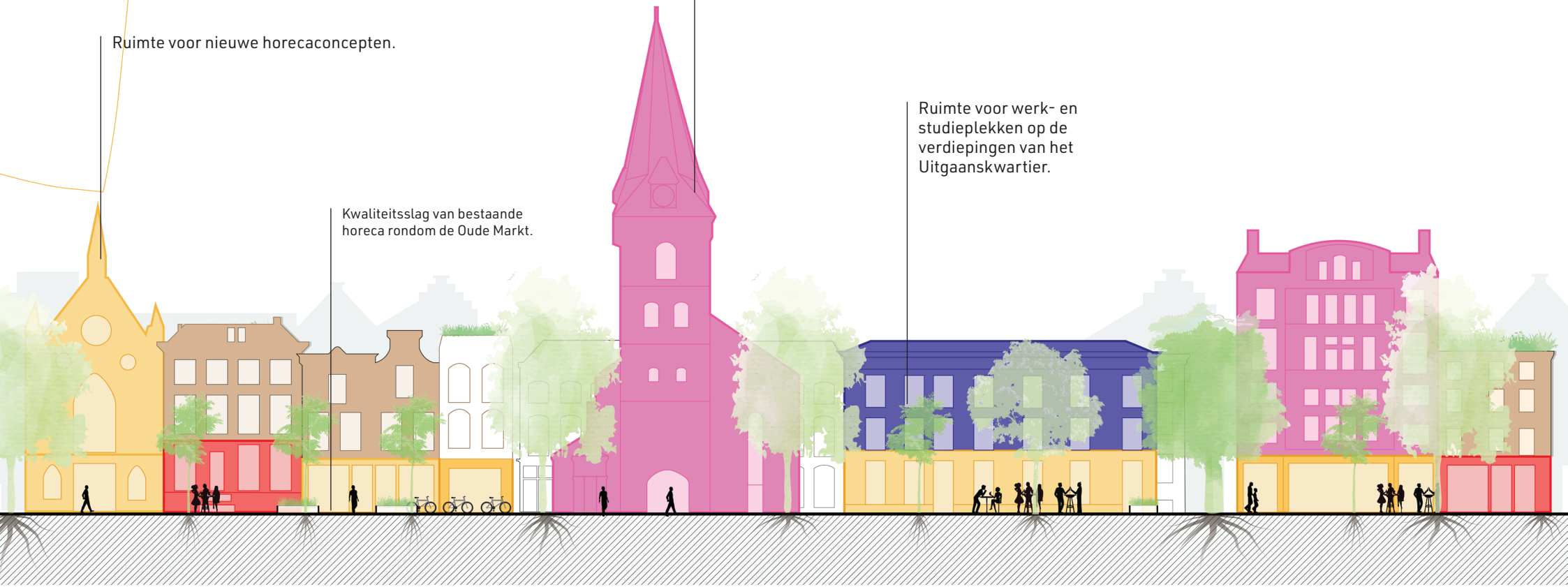
IMPRESSIE PROGRAMMA EN OPENBARE RUIMTE

Diverse culturele programmering van de kerk en het plein daaromheen.

Ruimte voor nieuwe horecaconcepten.

Kwaliteitsslag van bestaande horeca rondom de Oude Markt.

Ruimte voor werk- en studieplekken op de verdiepingen van het Uitgaanskwartier.

GEBIEDSAGENDA

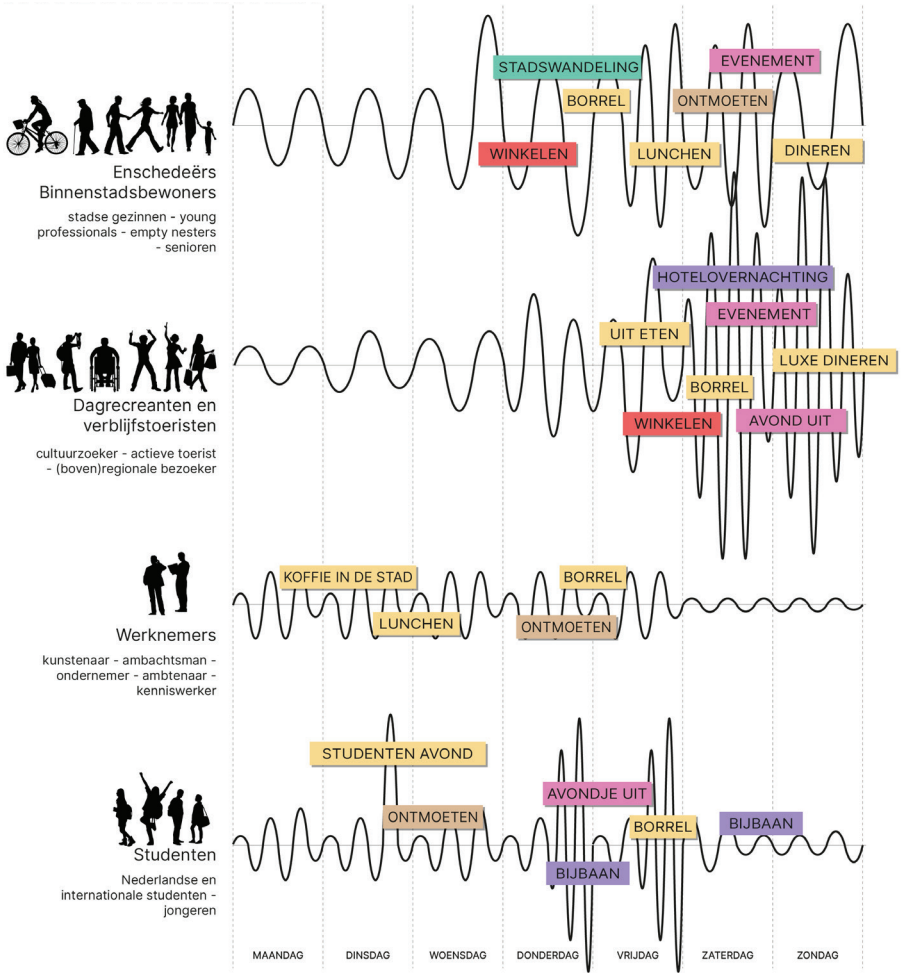
Functies en programma

→ Borgen dat het 'ei' altijd goed gevuld is met passende binnenstadsfuncties. Programmeren vanuit het 'ei' naar buiten, dus eerst zorgen dat het 'ei' gevuld is.
→ Stimuleren diversiteit van de horeca.
→ Ontwikkelen van een beleefroute - een wandelrondje in het 'ei' en omgeving- met programmering op de begane grond en mogelijkheden om de historie en erfgoed van de binnenstad en specifiek het 'ei' te ontdekken.
→ Versterken van de gastvrijheid in de binnenstad, bijvoorbeeld door openbare toiletten en een servicepunt.
→ Inzet op de zondag als volwaardige weekenddag vol activiteiten en programma in de binnenstad om bezoekers te trekken.
→ Ruimte voor nachthoreca in de Bolwerkstraat.
→ Geen extra ruimte voor wonen in het Uitgaanskwartier.

Ruimtelijk

→ Opwaarderen van de openbare ruimte rond het 'ei', met specifieke aandacht voor de kruispunten, bijvoorbeeld Marktstraat - Walstraat.
→ Samenhangende aanpak van de gevel van de begane grond: gevels eenduidig opknappen en vergroenen als randvoorwaarde voor passend programma en een aantrekkelijke straat.
→ Mogelijkheden creëren om ook op kleiner schaalniveau te vergroenen, binnen het karakter van het gebiedsprofiel.
→ Uitstraling reclame-uitingen verbeteren conform reclamebeleid.
→ Doorgaand fietsverkeer ontmoedigen in kleinere dwaalstraten. Fietsparkeren stimuleren op de daarvoor aangewezen plekken.
→ Aandacht voor de verbinding Cultuurkwartier en Uitgaanskwartier door Bolwerkstraat, bijvoorbeeld door verlichting of groen.
→ Toegankelijkheid van de openbare ruimte verbeteren voor mindervaliden.

DOELGROEPEN EN DYNAMIEK

6. ROUTEKAART UITVOERING

Met het toekomstverhaal kijken we vooruit naar de binnenstad van Enschede in 2040. In de gebiedsprofielen wordt duidelijk waar de kansen liggen en hoe de verschillende gebieden kunnen functioneren in de toekomst. Een kleurrijke toekomst ligt in het verschiet. Nu is het aan de gemeente, de inwoners, Enschede Promotie, Stichting Binnenstadsmanagement Enschede en de vele ondernemers om samen aan de slag te gaan met de uitvoering van de profielen. De vier binnenstadslabs hebben laten zien dat er veel energie zit in de binnenstad. Men is trots om bij te dragen aan de toekomst van de prachtige binnenstad van Enschede.

UITVOERING LANGS VIJF SPOREN

De gebiedsprofielen zijn een gezamenlijk opgesteld product, van, voor en door de partijen die willen werken aan een mooiere binnenstad van Enschede. De gebiedsprofielen vormen de leidraad voor de integrale ontwikkeling van de binnenstad en leggen de basis voor de samenwerking aan de binnenstad. De gemeente Enschede is dus niet de enige afzender van de gebiedsprofielen en de acties die daarbij horen, maar is vanuit haar rol op sommige acties wel aan zet om de eerste stap te zetten. Daartoe gaat de gemeente Enschede aan de slag om een uitvoeringsagenda te maken voor de gebiedsprofielen, zij doet dat langs vijf sporen. Per spoor zijn er verschillende instrumenten die ingezet kunnen worden.

SPOOR 1: PLANOLOGISCH

De gebiedsprofielen dienen ter inspiratie en zijn bedoeld om partijen in de stad te enthousiasmeren om met de gebieden aan de slag te gaan. Toch is het goed om bepaalde keuzes planologisch te bestendigen. De instrumenten die voorhanden zijn om dit te doen zijn:

→ **Omgevingsvisie**. De gemeente wil de gebiedsprofielen gebruiken als bouwsteen voor de omgevingsvisie. De deeluitwerking van de binnenstad in de omgevingsvisie zal worden geladen met de informatie uit de gebiedsprofielen.

→ **Omgevingsplan**. De gebiedsprofielen zijn een belangrijk vertrekpunt voor het omgevingsplan van de binnenstad (voorheen bestemmingsplan). Het omgevingsplan moet nog worden opgesteld en is een uitwerking van de omgevingsvisie. De wens bestaat om breed te sturen op de kwaliteit van de binnenstad, breder dan alleen de mix tussen winkels en horeca. Dit kan bij uitstek geconcretiseerd worden in het omgevingsplan.

→ **Bouwsteen voor de retailvisie**. De huidige retailvisie geeft een indicatie van de verhouding detailhandel en horeca en de visie biedt ruimte voor bijzondere, kwalitatieve concepten. De gebiedsprofielen zijn een aanvulling op de retailvisie. De retailvisie dient bijgesteld te worden op basis van de gebiedsprofielen en de ontwikkelingen in de binnenstad.

SPOOR 2: TRANSFORMATIE VASTGOED

De uitstraling van het vastgoed in de binnenstad en de mogelijkheden die vastgoed biedt om bepaald programma te huisvesten, is een belangrijk fundament voor het functioneren van de binnenstad. In de gebiedsprofielen zijn diverse ambities en voorstellen gedaan die direct samenhangen met de kwaliteit en mogelijkheden van het vastgoed. Hierbij zijn een aantal instrumenten denkbaar die behulpzaam kunnen zijn om sturing te geven aan de kwaliteit van het vastgoed. De komende tijd onderzoekt de gemeente de mogelijkheden om onderstaande instrumenten in te zetten:

→ **Het voeren van actief grondbeleid.** Strategische panden of plekken kunnen een cruciale schakel zijn om binnenstadsambities te verwezenlijken. Om juist op deze plekken beweging op gang te brengen in de vastgoedmarkt kan het wenselijk zijn dat de gemeente actief grond of panden aankoopt. Dit instrument omvat stevige overheidssturing en vergt een duidelijke strategie. Om het gewenste sneeuwbaleffect van kwaliteitsverbetering op gang te brengen is het nodig om helder voor ogen te hebben over wat, waar en waarom de gemeente eventueel vastgoed of grond zou willen verwerven. Een vastgoedstrategie zou hierbij een eerste stap zijn.

→ **Ruimtelijk ontwikkelkader transformatie**. De (ruimtelijke) kwaliteit weer prioriteit geven in de binnenstad is één van de redenen om de gebiedsprofielen op te stellen. Nu het vergezicht in de gebiedsprofielen is geschetst, kan een ruimtelijk

ontwikkelkader per deelgebied voor transformatie helpen om de kwaliteit van de stad te borgen door duidelijke ontwikkelkaders op te stellen. Deze kaders kunnen vervolgens worden meegegeven aan ondernemers, vastgoedeigenaren en ontwikkelaars.

→ **Fondsvorming ruimtelijke transformatie.** Op sommige plekken kan een enkele transformatie een kwaliteitsslag van het hele gebied betekenen of een grote bijdrage leveren aan de inkleuring van een gebiedsprofiel. Het is echter niet altijd haalbaar om een sluitende businesscase te maken, denk bijvoorbeeld aan een broedplaats. Een fonds voor ruimtelijke transformatie kan helpen de onrendabele top van gewenste ontwikkelingen af te dekken. Het zou sterk zijn als het fonds niet alleen uit publieke middelen gevuld wordt, maar ook door een afdracht vanuit partijen in de binnenstad kan groeien. Ook een revolverend fonds is interessant om te verkennen. Ongeacht de fondsstructuur is het noodzakelijk dat de randvoorwaarden om aanspraak te kunnen maken op middelen uit het fonds helder zijn.

→ **Stimuleringsfonds**. De gemeente Enschede kent momenteel al een stimuleringsfonds om de aantrekkelijkheid van de binnenstad te vergroten. Momenteel kent het stimuleringsfonds de volgende onderdelen:

- Verbeteren of vernieuwen van gevels (maximaal € 250.000,- per jaar)
- Verfraaiing straatbeeld & verhogen belevingswaarde (samengenomen maximaal € 50.000,- per jaar)
- Aanjagen van experimenten voor smart city, ondernemerschap of openbare ruimte (maximaal € 100.000,- per jaar)

Het Stimuleringsfonds zal de komende jaren tenminste behouden blijven en kan eventueel uitgebreid worden.

→ **Brancheringsaanpak**. Om de keuzes op het gebied van programma nog meer kracht bij te zetten kan een brancheringsaanpak helpen. Een brancheringsaanpak is een strategisch en systematisch plan om de optimale mix van winkels en bedrijven in een bepaald gebied te bepalen en te reguleren. Hierbij kan gestuurd worden op welke branches wenselijk zijn, maar ook welk segment (hoog/midden/laag). Het vastleggen van de gewenste branchering, bijvoorbeeld in een omgevingsplan, vergt verder onderzoek naar de juridische mogelijkheden.

SPOOR 3: KWALITEIT OPENBARE RUIMTE

De kwaliteit en de eenheid van de openbare ruimte is een belangrijk terugkerend thema in de Enschedese gebiedsprofielen. Het is echter wel nodig om een verdieping aan te brengen op de keuzes die worden gemaakt. De komende tijd onderzoekt de gemeente de mogelijkheden om het onderstaande instrument in te zetten:

→ **Masterplan openbare ruimte.** Om de eenheid en kwaliteit van de openbare ruimte te bewaken en hier sturing aan te geven gaat de gemeente aan de slag met een masterplan openbare ruimte. In dit masterplan zouden de volgende onderwerpen aan bod kunnen komen: positie en ruimte voor voetgangers en fietsers, vergroening, klimaatadaptieve maatregelen en eisen en randvoorwaarden vanuit de ondergrond. Op basis hiervan kan een helder toetsingskader worden opgesteld en een investeringsprogramma voor de langere termijn worden gemaakt. Ook een inspiratieboek voor kwalitatieve ruimtelijke invullingen, bijvoorbeeld voor het plaatsen van elementen in de openbare ruimte of reclameuitingen, kan hiervan een onderdeel zijn.

SPOOR 4: SAMENWERKEN IN DE BINNENSTAD

Als het traject om te komen tot de gebiedsprofielen iets duidelijk heeft gemaakt, is dat een goede samenwerking z'n vruchten zeker afwerpt. Dit geldt niet alleen voor ondernemers onderling of publieke partijen onderling, juist die publiek-private samenwerking is van belang. De komende tijd onderzoekt de gemeente de mogelijkheden om onderstaande instrumenten in te zetten:

→ **Stichting Binnenstadsmanagement Enschede verder versterken.** Momenteel maakt de Stichting Binnenstadsmanagement Enschede (SBME) een professionaliseringsslag en werkt zij samen met vele ondernemers aan de stad. Dit geeft nieuwe energie en maakt dat de stad nog sterker staat in de regio. Het verder uitbouwen van SBME is een krachtig hulpmiddel om ambities richting de toekomst continu op de agenda te houden.

→ **Bedrijveninvesteringszone (BIZ) vastgoed.** Een BIZ (Bedrijven InvesteringsZone) is een gebied, zoals de binnenstad van Enschede. Hier investeren vastgoedeigenaren samen in de kwaliteit van hun bedrijfsomgeving. Momenteel is in Enschede een BIZ in oprichting voor de binnenstad. SBME vormt een belangrijke aanjager van dit traject.

→ **Vastgoedtafel instellen.** Verschillende grote steden hebben goede ervaringen met een vastgoedtafel. De vastgoedtafel is een gremium van vastgoedeigenaren dat op regelmatige basis bij elkaar komt om de ontwikkelingen in de stad te bespreken. De vastgoedeigenaren spelen immers een belangrijke rol

bij de toekomst van de binnenstad. Ook geeft een vastgoedtafel mogelijkheden om een beter beeld te vormen over hoe vastgoedeigenaren naar hun eigen positie en toekomst kijken in de Enschedese binnenstad. Met een vastgoedtafel ontstaat langdurige betrokkenheid bij de ontwikkeling van de binnenstad en een basis voor samenwerking tussen vastgoedeigenaren en de gemeente. Dit zou een logische vervolgstap zijn na de totstandkoming van de vastgoed BIZ.

SPOOR 5: BRUISENDE EN ONDERNEMENDE BINNENSTAD

Een bruisende binnenstad valt of staat bij succesvol ondernemerschap. Nieuwe innovatieve ideeën en concepten maken de binnenstad tot een inspirerende plek die het bezoeken waard is. Om nieuwe ondernemers een vliegende start te geven is spoor 5 ontwikkeld, de volgende drie instrumenten zijn denkbaar:

→ Lokale binnenstadsacademie. In de binnenstad zit jarenlange ervaring met ondernemerschap verborgen. Dit is een enorme potentie en kan nieuwe (retail) ondernemers een stap op weg helpen. Met een lokale of regionale binnenstadsacademie kan dit potentieel worden ontsloten. Met het ontwikkelen van een kennis- en trainingsprogramma voor (startende) ondernemers kunnen onderwerpen aan bod komen zoals: financiën, conceptontwikkeling, marketing en internetmarketing. Ook is er in het programma ruimte voor de deelnemers om kennis met elkaar uit te wisselen en zo elkaar te versterken. De deelnemers worden actief gecoacht door gevestigde/ervaren ondernemers. Momenteel is er een samenwerking opgestart tussen het Saxion en lokale ondernemers.

→ Monitoring en uitwisseling. Meten is weten. Nu de gebiedsprofielen zijn opgesteld, is het ook goed om te kunnen monitoren hoe het gaat. Om dit te kunnen doen zijn meetbare (SMART) parameters nodig. Enschede Promotie en de gemeente beschikken al over veel informatie en data. Het goed ontsluiten en verder uitbouwen van datasets over de binnenstad kan een belangrijk hulpmiddel zijn. Hierbij zijn zowel kwantitatieve data waardevol, bijvoorbeeld koop- en bezoekersstromen, aantallen, verkeerstellingen - als kwalitatieve data, zoals via enquêtes en straatgesprekken over de beleving en waardering van de binnenstad.

→ Stimuleringsregeling start-ups en scale-ups. Enschede is een stad van nieuwe ontwikkelingen en innovatie, daar horen start-ups en scale-ups bij. In sommige gebiedsprofielen spelen deze jonge bedrijven een prominente rol in de toekomst. Om hen goed te ondersteunen en bijvoorbeeld de mogelijkheid te bieden zich te vestigen in de binnenstad kan een stimuleringsregeling helpen. Ook hier geldt dat duidelijke randvoorwaarden en kaders nodig zijn om in aanmerking te komen voor de stimuleringsregeling.

SAMEN AAN DE SLAG IN DE BINNENSTAD

Van wijkraad tot universiteit en van de culturele vertegenwoordigers tot vastgoedpartijen, vele partners hebben met enthousiasme meegedacht over de invulling van de gebiedsprofielen. Alle partners hebben - vanuit een eigen expertise en ervaring - een andere kijk op en rol in de ontwikkelingen die worden beschreven in de profielen. De tabel op de volgende pagina geeft inzicht in welke partners meedenken over welke thema's en waar samenwerkingskansen liggen. Daarnaast is aangegeven bij welke sporen de verschillende partners primair betrokken zijn. Dit overzicht is niet volledig en het betekent nadrukkelijk niet dat de partners niet betrokken worden bij andere sporen, wel geeft het inzicht in wie vanuit welke rol en op welk thema primair betrokken is.

SUCCESSEN VIEREN

De Binnenstadslabs waren energieke brandpunten in de ontwikkeling van de Enschedese gebiedsprofielen. Nu staan we als binnenstadspartijen gezamenlijk aan de start van de uitvoering van de gebiedsprofielen. Hoe mooi zou het zijn als deze energie een vervolg krijgt in de toekomst en mijlpalen en successen gevierd blijven worden? Groot en publiekelijk als het past, klein en ingetogen als dat beter is.

Het stilstaan bij de resultaten en successen is de brandstof om samen de schouders onder de Enschedese binnenstad te blijven zetten. Het vergroot het bewustzijn over hoe verschillende binnenstadspartijen, ieder vanuit zijn eigen rol en betrokkenheid, aan de Enschedese binnenstad werkt.

Daartoe nemen wij als partners in ieder geval het initiatief om een jaarlijks Binnenstadslab te organiseren.

	Bijdrage aan of meedenken over ontwikkelingen op het vlak van.	Samenwerkingskansen	Primair betrokken bij spoor
SBME, WINKELHART VHSE	→ Samenwerking in en met alle profielen. → Leidraad voor keuzes ondernemers, vastgoedeigenaren, leegstand, etc.	→ Datagedreven werken → Wayfinding	→ Spoor 2: Transformatie vastgoed → Spoor 4: Samenwerken in de binnenstad
ENSCHEDE PROMOTIE	→ Citymarketing. → Citydressing.		→ Spoor 5: Bruisende en ondernemende binnenstad
BEWONERS	→ Openbare ruimte, verblijfsplekken, kunst in de openbare ruimte. → Vergroening. → Wonen boven winkels.		→ Spoor 3: Kwaliteit openbare ruimte
CULTURELE SECTOR	→ Cultuurkwartier als trekpleister . → Cultuur in het Ontdekkwartier.		→ Spoor 5: Bruisende en ondernemende binnenstad
MARKTBOND	→ Gastvrij ontvangst van bezoekers. → Creëren van een fijne plek in het Winkelkwartier.		→ Spoor 3: Kwaliteit openbare ruimte → Spoor 4: Samenwerken in de binnenstad

BIJLAGE

Onderstaande organisaties en partijen zijn betrokken geweest bij de totstandkoming van de binnenstadsprofielen:

- → Ruimtevolk
- → Gemeente Enschede
- → Stichting Binnenstadsmanagement Enschede
- → Enschede Promotie
- → Wijkraad Binnenstad
- → Binnenstadsplatform
- → Studentenkoepel PKVV Fact
- → Vereniging Commercieel Vastgoed Enschede
- → Winkelhart
- → Vereniging Horeca Stad Enschede
- → Universiteit Twente
- → Saxion Hogeschoo
- → AKI ArtEZ
- → Tactus
- → Alifa
- → Poppodium Metropool
- → Wilmink Theater
- → Stichting Creatieve Broedplaats Enschede & Nachtburgemeester
- → Jeugdtheater Sonnevanck
- → Een groot aantal betrokken en bevlogen ondernemers, winkeliers, horeca-ondernemers, bewoners, vastgoedpartijen, raadsleden en wethouder Diepemaat.

ENSCHEDE